

แผ่นดินร่ำไห้
อาลัยพ่อหลวง

วารสาร โพธิยาลัย

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๗ เดือนตุลาคม ๒๕๕๙

๑๗

เสด็จสู่สวรรคาลัย

สิบสาม ตุลา ปีห้าเก้า
ได้รู้ข่าว วิปโยค โศกกำสรด
พระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต
แสนรันทด แสนเศร้า แสนอาดูร

เหมือนชีวิต จะสิ้นสุด หยุดลงบ้าง
ด้วยอ้างว้าง ด้วยอ่อนเปลี้ย และเสียศูนย์
เหมือนชีวิต ไร้หลักชัย ให้เกื้อกูล
ไม่สมบูรณ์ เปี่ยมความหวัง ดังเคยมา

ธ ทรงอยู่ ในดวงใจ ไปนิรันดร์
แม้คืนวัน ผันผ่าน นานหนักหนา
ศูนย์รวมใจ ศูนย์รวมรัก สลักอุรา
ของไพร่ฟ้า ปวงมหา ประชาชน

ส่งเสด็จด้วย น้ำตา มหานที
ทั้งปฐพี ร่ำไห้ ในทุกหน
ถวิลหา พระเจ้าอยู่หัว 'ภูมิพล'
ขอเวียนวน เป็นข้าบาท ทุกชาติไป

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำวารสารโพธิยาลัย

เปิดเล่ม วารสารโพธิยาลัย

ฉบับที่ ๑๗ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เดือนนี้มีเหตุการณ์ที่เป็นความวิปโยคโศกสลดที่สุดของคนไทยทั้งประเทศ นั่นก็คือการเสด็จสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี นับเป็นความโศกเศร้าสะเทือนใจครั้งใหญ่ที่สุดที่เกิดขึ้น นับแต่พระองค์ทรงเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ซึ่งเป็นระยะแห่งการครองราชย์ยาวนานถึง ๗๐ ปี

กล่าวได้ว่าคนไทยทุกคนมีความผูกพันกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพราะพระองค์ทรงครองราชย์ยาวนาน คนจำนวนมากเกิดมาก็เห็นพระพักตร์พระองค์ท่านตามปฏิทินที่ปิดอยู่ที่ฝาผนังบ้าน ได้เห็นพระองค์ทางหน้าหนังสือพิมพ์ ทางสถานีโทรทัศน์ ได้เห็นพระราชกรณียกิจที่ล้วนแต่ทรงทำเพื่อช่วยเหลือประชาชน บำบัดทุกข์บำรุงสุขในทุกแหล่งแห่งที่ทั่วประเทศไทย ไม่เว้นแม้แต่แดนกันดารที่รัฐบาลเองก็ยังไม่สามารถเข้าไปถึง ก็ทรงเสด็จไปถึงได้ และทรงมีพระราชปฏิสันถารกับประชาชนอย่างใกล้ชิดเป็นกันเอง โดยมิได้ถือพระองค์เลย แต่ที่สำคัญกว่านั้น ทรงศึกษาสภาพความเป็นอยู่ สิ่งที่จำเป็นสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนเหล่านั้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น จนเกิดเป็นโครงการพระราชดำริมากมาย

เหล่านี้คือสิ่งที่พสกนิกรคนไทยได้เห็นมาเป็นเวลาช้านานอย่างต่อเนื่องไม่เคยขาดหาย นอกจากแดนกันดารแล้ว ในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่น้อย พระองค์ก็ทรงดูแลอย่างใกล้ชิดเช่นกัน ทรงสนพระทัยเรื่องน้ำท่วม รถติด ทรงพยายามแก้ไขช่วยเหลือให้ผ่อนคลาย แม้เมื่อทรงพระประชวรอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช ก็ยังทรงศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่เคยทรงว่างเว้นจากการทรงงานเลย ในพระทัยของพระองค์คิดแต่เรื่องช่วยเหลือประชาชนของพระองค์ตลอดเวลา

พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างความดี เป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยให้พวกเรามีความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน นอกจากจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว ยังได้เห็นแบบอย่างของความเป็นคนดีเสียสละ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระราชบิดาที่ทรงสอนนักศึกษาแพทย์ไว้ว่า *"ให้นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน"* พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงพิสูจน์ให้โลกเห็นแล้วว่า พระองค์ทรงเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนพระองค์ ตั้งแต่พระองค์ทรงครองราชย์ ก็ทรงได้ใช้เวลาที่ทรงครองราชย์ทั้งหมดทุ่มเทให้กับประชาชนอย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากของพระองค์เอง

พระองค์ตรัสสอนอย่างไร พระองค์ก็ทรงทำอย่างที่สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทรงดำรงพระชนมชีพอย่างพอเพียงที่สุด สิ่งของที่ทรงใช้สอย ทรงใช้อย่างเต็มศักยภาพ ไม่จำเป็นจริงๆ จะไม่ทรงทิ้งขว้างสิ่งใด แม้แต่ฉลองพระบาท ก็เป็นฉลองพระบาทที่ตัดในเมืองไทย ใช้จนพื้นสึกบางจนติดดิน เก่า ขาด ก็ไม่ทรงทิ้ง ทรงให้ส่งไปซ่อมเอากลับมาใช้อีก ช่างทำรองเท้าเห็นว่า ตนควรตัดฉลองพระบาทใหม่ถวาย เพราะไม่อยากให้ทรงใช้ฉลองพระบาทที่ซ่อมจนพรุนขนาดนั้น ฉลองพระองค์สูทที่ทรงใช้ประจำก็ไม่ได้เป็นสูทที่สั่งซื้อจากต่างประเทศ หากสั่งตัดในประเทศไทยโดยช่างคนไทย เมื่อเก่าขาดก็ส่งมาซ่อม ฉลองพระองค์ชุดบรรทม บางทีก็มีปัญหายางยืดที่เอวเสีย ก็ทรงส่งมาให้ซ่อม แล้วทรงนำกลับไปใช้ใหม่

สิ่งเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ย่อมเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้รู้จักใช้สอยสิ่งของอย่างเต็มคุณค่าของสิ่งนั้นๆ ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ว่า อารักขสัมปทา คือการรู้จักใช้สิ่งของให้เต็มที่ตามศักยภาพของมัน เสียก็รู้จักซ่อมนำกลับมาใช้ ไม่ทิ้งขว้างไปโดยง่าย

พระองค์ไม่ทรงติดค่านิยมของสังคมที่ต้องมีต้อง

ใช้สิ่งของราคาแพง แม้แต่สุนัขทรงเลี้ยงและทรงรักอย่างมากอย่างคุณทองแดงก็เป็นเพียงลูกของสุนัขจรจัดแถวศูนย์การแพทย์พัฒนา ถนนพระราม๙ ที่โปรดให้นำมาถวายตัวเป็นสุนัขทรงเลี้ยง ดูเหมือนว่าทุกสิ่งที่ทรงทำล้วนให้ธรรมะ เป็นแบบอย่างแก่พสกนิกรของพระองค์ได้ชัดเจน นับตั้งแต่การทรงงานอย่างหนักเพื่อคนไทย ไปจนถึงพระจริยาวัตรส่วนตัวที่เป็นความงดงามในหลากหลายแง่มุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทศพิธราชธรรมนั้นทรงประพฤติได้สมบูรณ์ครบถ้วนอย่างไม่ต้องสงสัย

ในวาระที่ทรงเสด็จสู่สวรรคาลัย ในวันมหาวิปโยค วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๕๒ น. ปวงพสกนิกรร่ำไห้ทั้งแผ่นดิน เป็นความโศกสะเทือนใจอย่างหาที่สุดมิได้จริงๆ วารสารโพธิยาลัยจึงจัดพิมพ์ฉบับพิเศษเพื่อร่วมถวายอาลัยพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นที่รักเทิดทูนสุดหัวใจของประชาชนคนไทย และได้จัดเตรียมทำฉบับพิเศษสุดถวายเป็นพระราชสดุดีในเดือนธันวาคม จะได้รวบรวมบทความดีๆ ถึงพระราชกรณียกิจของพระองค์ไว้ในที่เดียวกันเพื่อให้ผู้อ่านได้เก็บไว้เป็นที่ระลึกถึงพระมหากษัตริย์ผู้ทรงสถิตในดวงใจไทยนิรันดร์

คณะผู้จัดทำ

วารสาร โพธิยาลัย

๑๗

ประธานที่ปรึกษา
พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก
อัคคมหาบัณฑิต

บรรณาธิการอำนวยการ
พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

บรรณาธิการบริหาร
พนิตา อังจันทรเพ็ญ
panitaang@gmail.com

รองบรรณาธิการ
ทพญ. อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์
Acharak7153@gmail.com

ประสานงาน
พระครูประคุณสรกิจ
(พระมหาการุณย์ กุสลนันโท)
pk.krun21@gmail.com

กองบรรณาธิการ
คณะสงฆ์วัดจากแดง
สำนักงาน : วัดจากแดง
๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์
ซ.เพชรหึงษ์ ๑๐
ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์. ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒
พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๕๙
จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ภาพปก
แผ่นดินร่ำไห้ อาลัยพ่อหลวง

วาดภาพประกอบ
น้องขวัญ

เครดิตภาพ
มนตรี ศิริธรรมปิติ
จาคิโน ภิกขุ

ศิลปกรรม
สหมิตรกรุ๊ปทีม

อุปถัมภ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์
โดยคุณพัชรพิมล ยังประภากร
ประธานกรรมการสินค้าแบรนด์
'สุวิมล'

จัดพิมพ์โดย
สหมิตรพริ้นท์ติ้งแอนด์พับลิงชิ่ง
โทร. ๐๒ ๙๐๓ ๘๒๕๗-๙

สารบัญ

หากท่านผู้อ่านมีความประสงค์จะติดต่อกองบรรณาธิการวารสารโพธิยาลัย หรือต้องการแสดงความเห็น ติชม หรือคำแนะนำใดๆ กรุณาติดต่อได้ที่ อีเมลล์ pk.krun21@gmail.com (พระครูประคุณสรกิจ) หรือติดต่ออีเมลล์ acharak7153@gmail.com หรือ เบอร์โทร 082-891-4464 (คุณอัจฉรา)

วารสารโพธิยาลัยจัดพิมพ์ด้วยปัจจัยบริจาคของท่านผู้มีจิตศรัทธา โดยเลือกใช้กระดาษถนอมสายตาเพื่อรักษาสุขภาพของผู้อ่าน เปี่ยมด้วยคุณค่าทางธรรมที่คัดสรร เพื่อแจกเป็นธรรมทานและบริจาคไปตามห้องสมุด หากท่านไม่เห็นประโยชน์ หรืออ่านจบแล้วแต่ไม่ประสงค์จะเก็บไว้ โปรดส่งต่อให้ท่านอื่นที่เห็นคุณค่า หรือมอบให้สถาบันหรือห้องสมุดต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สืบเนื่องต่อไป

****

ท่านสามารถติดตามอ่านวารสารโพธิยาลัยทุกฉบับย้อนหลังได้ทาง เว็บไซต์วัดจากแดง www. watchakdaeng.com และเว็บไซต์ชมรมกัลยาณธรรม www.kanlayanatam.com

ปุจฉา – วิสัชนาธรรม :

ตามรอยพระยุคลบาท

พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร

ปุจฉา : จากการที่ในหลวงเสด็จสวรรคต ยังความเศร้าโศกเสียใจให้กับประชาชนชาวไทยมากที่สุดในชีวิต ขอความเมตตาพระอาจารย์ให้ธรรมานุสสติด้วยเจ้าค่ะ

วิสัชนา : การที่พระองค์ได้จากพวกเราไป ก็เป็นการสูญเสียร่มโพธิ์ร่มไทร ต้นไม้ใหญ่ของประเทศไทยคือร่มพระบรมโพธิสมภารได้หักโค่นลง แต่สิ่งที่เราจะได้จากการสูญเสียคือการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส การสูญเสียพระองค์ไปเป็นวิกฤตของคนทั้งชาติ แต่พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยการมาศึกษาพระจริยวัตรของพระองค์ แล้วมีอะไรบ้างที่เราจะประพฤติปฏิบัติตามได้

พระบรมราชโอวาทของพระองค์ที่ให้ไว้เนื่องในโอกาสต่างๆ และโครงการพระราชดำริ ๔,๔๔๗ โครงการ ล้วนมีประโยชน์มากมายตั้งแต่ในเรื่องการดำรงชีวิต การใช้**ระบบเศรษฐกิจพอเพียง** ซึ่งปีนี้สหประชาชาติก็จะเอาระบบเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในองค์การยูเนสโก ไปสานต่อเป็นประโยชน์กับประเทศที่กำลังพัฒนา หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว หากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ก็ใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียงไป

ดำรงชีวิตได้ เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างของคนทั้งโลกได้

อีกอย่างหนึ่งก็คือ **ต้นไม้ของพ่อ** คือ พระองค์ก็เป็นต้นไม้ของประเทศชาติ และที่สำคัญก็คือในวันเฉลิมพระชนมพรรษาฯ หรือมีวันเข้าพรรษาเมื่อไหร่ก็จะมีการปลูกต้นไม้ถวายเป็นพระราชกุศล เป็นการดูแลรักษาป่า พระองค์ทรงทำมาต่อเนื่อง ถ้าเราจะปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระองค์สักข้อหนึ่ง อย่างน้อยที่สุดก็ปลูกต้นไม้ถวายพระองค์ปีละต้น ปลูกเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม เพราะระบบนิเวศในประเทศไทยตอนนี้เสียหายหมดแล้ว พระองค์มีความสามารถในการทำฝนเทียม แต่ประชาชนก็มีความสามารถในการตัดไม้ทำลายป่า เพราะฉะนั้นวิทยาการการทำฝนเทียม ถ้าไม่มีเมฆ ฝนเทียมก็ทำไม่ได้ ถ้าปลูกป่า มีเมฆถึงจะฝนแล้ง ก็พอที่จะทำให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลได้ ถ้าเราบูชาพระองค์เทิดทูนพระองค์อย่างน้อยควรปลูกต้นไม้คนละต้น ระบบสิ่งแวดล้อมของเราก็จะดีด้วย แก้ได้ทั้งภัยแล้งทั้งน้ำท่วม พระองค์มีทุกสิ่งทุกอย่างให้ ถ้าเราปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท วิกฤตก็จะกลายเป็นโอกาส ภัยต่างๆ ก็จะลดน้อยถอยลง

และอีกอย่างหนึ่งก็คือในเรื่องของ **การนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปดำเนินชีวิต** ตั้งแต่เรื่องทาน ศีล ภาวนา พระองค์ก็ทำบุญถวายทาน ก็จะเห็นใบเสร็จที่พระองค์ถวายค่ารักษาพยาบาลพระสงฆ์ ที่โรงพยาบาลสงฆ์ เดือนละหนึ่งแสนบาท ทุกเดือนๆ แล้วพระสงฆ์ก็ได้ใช้งบประมาณส่วนนี้ในการรักษาพยาบาล เพราะฉะนั้นก็มีหลายโรงพยาบาลที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ นั้นคือทานกุศล คราวที่เกิดภัยธรรมชาติ ก็มีถุงยังชีพพระราชทาน

และทานกุศลในส่วนอื่นๆ เช่น จากที่พระองค์เจริญพระชนพรรษา ๗๒ พรรษา ปีนั้นคนไทยทั้งประเทศทูลเกล้าถวายพระองค์ ๗๒ ล้านบาท เพื่อทรงใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย แต่ปัจจัยทั้งหมด ๗๒ ล้านบาท พระองค์เอามาถวายคณะสงฆ์ทั้งหมดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนบาลีให้ดีขึ้น พระองค์ทรงปรารภว่าพระเณรเรียนบาลีก็น้อยลง เรียนก็ยาก สอบก็ยาก ทำอย่างไรจึงจะพัฒนาการเรียนการสอนบาลีให้ดีขึ้น เพื่อพระเณรจะได้อยากจะเรียนมากขึ้น จะได้พัฒนาการเผยแผ่ศาสนาให้ดีขึ้น

พระสงฆ์ก็ไม่รู้จะพัฒนากันอย่างไร ก็มีการประชุมกัน พระองค์ถวายมาแล้ว ๗๒ ล้าน เพื่อให้พัฒนาเรื่องการเรียนการสอนบาลีอย่างเดียว เอาตรงนี้เน้นๆ เลย อาตมาก็ได้เข้าไปร่วมประชุมในฝ่ายวิชาการ ก็มีมูลนิธิชัยพัฒนา แล้วก็เจ้าหน้าที่หลายหน่วยเข้ามาร่วมประชุม ว่าจะทำอย่างไรดีกับปัจจัยที่ในหลวงถวายมา ๗๒ ล้าน ก็มีการนำเสนอหลายหลากวิธี สุดท้ายก็ยังตัดสินใจอะไรไม่ได้ จึงนำไปเก็บไว้ก่อน แล้วก็ไปทำเป็นทุนเล่าเรียนหลวง องค์ไหนสอบได้คะแนนดี หรือว่าวัดไหนเป็นวัดที่นักเรียนสอบได้เยอะระดับประเทศก็ให้เป็นทุนเล่าเรียนหลวง จริงๆ แล้วตอนแรกเฉพาะบาลี ต่อมาพระสงฆ์ก็ขยายเป็น ทั้งมหามกุฏฯ ทั้งมหาจุฬาฯ ก็ได้มีทุนเล่าเรียนหลวงไปหลายสาขา

ทรงพระราชทานเพื่อการศึกษาของสงฆ์

อย่างเต็มที่เลย แต่การศึกษาก็ยังไม่ได้เป็นตามพระราชประสงค์ ในที่ประชุมก็มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เกี่ยวกับบาลีเพื่อพัฒนาเข้าสู่พระไตรปิฎก สุดท้ายก็ยังไม่สามารถตกลงในที่ประชุมได้ ก็เลยให้เป็นทุนเล่าเรียนหลวงก็แล้วกัน ไม่ต้องคิดอะไรมาก กลายเป็นทุนเล่าเรียนหลวงจนกระทั่งปัจจุบัน อาตมาก็จึงมาทำโครงการบาลีศึกษาเพื่อพระไตรปิฎกที่วัดจากแดง

โครงการสุดท้ายก็คือ **ทำอย่างไรจึงจะช่วยพัฒนาสามเณร** ให้สามเณรมีเวทีในสังคม ก็มีโครงการสุดท้ายก็คือ **สามเณรธรรมาสน์ทอง** ในพระบรมราชูปถัมภ์ จะคัดเลือกสามเณรที่มีความสามารถในการแสดงธรรมระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ แล้วก็มาแข่งขันกัน ซึ่งอาตมาก็ได้ไปเป็นกรรมการคัดเลือกสามเณร รู้สึกว่าจะได้สัก ๓ รุ่นแล้วที่ผ่านการคัดเลือก ที่มีความสามารถในการแสดงธรรม แล้วองค์ไหนที่ได้อันดับ ก็ได้รับรางวัลธรรมาสน์ทอง พร้อมทั้งปัจจัยสนับสนุนสำนักเรียนที่สามเณรรูปนั้นสังกัดอยู่

โครงการสังคายนา ตรวจชำระพระไตรปิฎก ทั้งฉบับบาลี และฉบับแปลเป็นภาษาไทย พระองค์ก็ทรงอุปถัมภ์ แล้วยังมี**โครงการปริวรรตอักษรโบราณเป็นอักษรปัจจุบัน** ของ**มูลนิธิ "ภูมิพโล"** ก็เป็นที่ประจักษ์

อันนี้ก็คือโครงการที่พระองค์ได้ทรงทำเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของพระสงฆ์ แล้วการศึกษาหลายๆ อย่างที่เราเห็น โดยเฉพาะถอดคำแปลจากพระไตรปิฎก ที่คำบาลีว่า **"สิกฺขา"** ที่พระองค์ชอบใจก็คือความหมายว่า **"เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา"** พระองค์ก็จะย้ำตรัส เมื่อก่อนก็เคยสงสัย ว่าทรงเอา ๓ คำนี้ มาจากไหน พระองค์คิดเองหรือเอามาจากไหน คือจะแก้ปัญหาได้ต้องเข้าใจปัญหา เข้าถึงปัญหา ต้องพัฒนา สามอย่างนี้แหละ ก็ไปเจอบทความของท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) อธิบายคำว่า **สิกขา** มาจากตรงนี้ แล้วก็ไปดูของพม่า ก็คือความหมายคล้ายกันว่า **เรียนรู้ให้เข้าใจ ฝึกหัดให้เป็น ลงมือปฏิบัติจริงจัง** ในส่วนของตัวอรรถกถาที่ขยายคำนี้โดยตรง คือ อรรถกถา อานาปานสติสูตร อธิบายสิกขานี้ให้ละเอียด ถ้าแปล ๒ อย่าง ก็แปลว่า **"ย่อมศึกษา"** กับ **"ย่อมสำเหนียก"** ถ้าแปล ๕ ความหมายคือ "ตั้งใจฟังให้เข้าใจ ทรงจำให้ได้ ทบทวนอย่าให้ลืม ฝึกหัดให้เป็น ลงมือปฏิบัติทันที" อันนี้คือ ๕ ความหมาย ถ้า ๕ ย่อให้เหลือ ๓ ก็คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

ตรงนี้แหละ "ปริยัติ" กับ "ปฏิบัติ" อยู่ด้วยกัน คือไม่ใช่เรียนแล้วไม่ได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติแล้วโดยที่ไม่ได้เรียนมาก่อน ทั้งเรียน ทั้งปฏิบัติ ต้องไปควบคู่กัน ซึ่งพระองค์ก็เอาสิกขาในความหมายนี้ คือทรงเรียนรู้เรื่องอะไรจริงจังแล้วก็ลงมือทำให้เป็นรูปธรรม อันนี้คือแบบอย่างที่เราจะดำเนินตามรอยพระยุคลบาทได้

เครดิตภาพ : http://www.banmuang.co.th/

"สามเณรธรรมาสน์ทอง" หนเหนือ ได้จัดขึ้น ณ วัดเจ็ดยอด

บางทีเราเรียนมาเยอะแต่เราไม่เคยใช้อะไรเลย สุดท้ายความรู้มันก็ลืมหมด แต่พระองค์เรียนรู้อะไรก็ทรงเอาความรู้นั้นมาฝึกหัดใช้

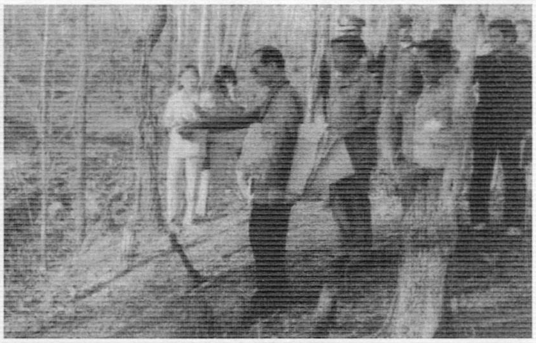
หลายๆ อย่างที่อาตมาได้เรียนรู้จากผลงานของพระองค์ท่าน เช่นเรื่องของระบบเศรษฐกิจพอเพียงก็ดี เรื่องของไตรสิกขาก็ดี เรื่องของศีล เรื่องของทาน พระองค์ก็ทรงบำเพ็ญด้วยพระองค์เองโดยไม่ทรงประกาศให้ใครรู้ (นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ) พระองค์รักษาอุโบสถศีลเป็นประจำ ปัจจุบันเรารณรงค์แค่ศีล ๕ กันก็ยังจะไปไม่ค่อยรอด แต่พระองค์ทรงรักษาอุโบสถศีล คนที่รักษาอุโบสถศีลปรกติอาตมาก็เจอ ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้สูงอายุหลายคนที่รักษาอุโบสถศีล เวลาจะจากโลกนี้ไปก็ไม่หลงทำกาลกิริยา ก็ไปอย่างมีสติ มีสัมปชัญญะ ก็เรียกว่าชาตินี้ ก็มีความเพลิดเพลิน ชาติหน้าก็มีความเพลิดเพลิน เพราะศีลที่รักษาไว้ดี โดยเฉพาะศีล ๘

ฉะนั้น ในส่วนของศีล พระองค์ก็รักษา ในส่วนของภาวนา พระองค์ก็เจริญ มีครั้งหนึ่งพระองค์ก็เอาเทปซีดีเสียงธรรมะของสมเด็จญาณสังวรฯ ให้พลตำรวจเอกท่านหนึ่งฟัง แล้วพระองค์ก็ตรัสถามว่า ฟังแล้วเป็นอย่างไรบ้าง ท่านนายพลนั้นก็บอกว่าฟังแล้วไม่ค่อยจะเข้าใจ รู้สึกว่าง่วงเหลือเกิน พระองค์ก็ตรัสว่าธรรมะก็เป็นอย่างนี้แหละ พระองค์ฟังแล้วก็เข้าใจ ถ้าคนไม่เคยปฏิบัติ ไม่เคยอยู่กับปัจจุบันอารมณ์ ฟังเรื่องกรรมฐานจะง่วง พระองค์จึงตรัสบอกท่านนายพลตำรวจท่านนั้นว่า **“ธรรมะเรื่องกรรมฐานมันต้องมีใจมาด้วย ต้องศึกษาปริยัติ แล้วก็น้อมจิตไปฟัง แล้วจึงไม่ง่วง แต่ถ้าฟังแบบธรรมะลึกซึ้ง แบบธรรมะชั้นสูง ฟังไม่นานหรอกจะง่วง”** พระองค์ก็ตรัสบอกวิธีฟังว่าต้องฟังบ่อยๆ ฟังหลายๆ เที่ยว พระองค์ก็ได้ฟังธรรมที่สมเด็จพระญาณสังวรฯ ได้เทศน์ไว้หลายตอน ส่วนหนึ่งก็เก็บข้อความเรียบเรียงเป็นต้นฉบับ ส่วนหนึ่งก็ให้คนใกล้ชิดของพระองค์ได้รับฟัง ซึ่งในส่วนตรงนี้พระองค์ไม่นั่งคิดเอง เออเอง คือมีหลักปริยัติ แล้วพระองค์ก็ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

อย่างเรื่องสัมมาทิฏฐิของพระสารีบุตร ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรฯ ได้เทศนาไว้ พระองค์ทรงถอดเทปและทรงเรียบเรียงเอง ทรงมีพระปรีชาในเรื่องของภาษา บางครั้งธรรมะก็แปลเป็นภาษาไทย ใช้ภาษาไทย แต่ทำไมเราฟังไม่รู้เรื่อง เพราะภาษาไทยของเรายังอ่อนอยู่ แต่ภาษาไทยของพระองค์เป็นเยี่ยมมาก หนึ่ง ทรงสร้างคำศัพท์ขึ้นมาใหม่ได้ สอง คิดคำศัพท์ที่จะมาตรงกับภาษาบาลี แต่เมื่อสร้างคำศัพท์บางคำศัพท์ ก็อาจจะดูแปลก ดูยาก อย่างเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ก็ทรงคิดคำศัพท์นี้ แล้วก็ทรงทำอย่างนี้ คนก็ยังไม่เข้าใจ กว่าคนจะเข้าใจคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง คิดเองว่าถ้าเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว เมื่อไหร่ประเทศชาติจะเจริญสักที ก็ไปเอาคำว่าพอเพียง คือแค่นิดๆ หน่อยๆ ก็พอ

แต่พระองค์ขยายความว่าทำให้พอมี พอกิน พอใช้ แต่พอเหลือกินเหลือใช้แล้วเอาไปขาย คืออย่างน้อยๆ เราไม่ต้องซื้อเขากิน ทำให้พอใช้ก่อน พอใช้เสร็จพอเก็บแล้ว ก็เอาไปขาย คือทำให้เพียงพอ ในครอบครัวก็ยังไม่พอเพียง ประเทศชาติก็ยังไม่พอเพียง จะไปขายต่างชาติ

มันก็ไม่พอหรอก ต้องทำให้คนในชาติได้พอกิน ทำให้คนในบ้านได้พอกิน ทำให้ประเทศชาติมีกิน แล้วก็ทำให้พอที่จะเก็บไว้ แล้วก็ทำพอที่จะเอาไปขาย

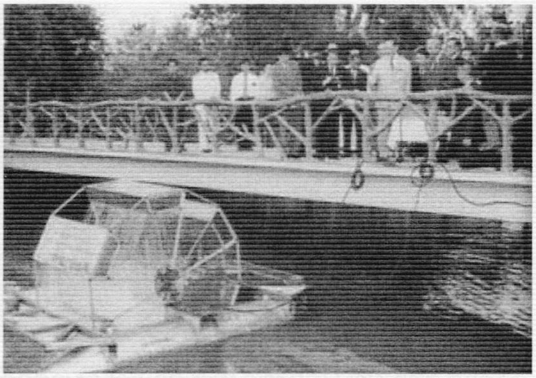
คือคำว่าพอนี้ เพียงพอกับความต้องการที่เรามีอยู่ ไม่ใช่ว่าขี้เกียจ ทำนิดเดียวก็พอแล้ว แค่พอกินพอใช้นิดๆ หน่อยๆ ไม่ใช่ ทำให้พอใช้จริงๆ แล้วก็คือ ไม่โลภ ไม่ทะเยอทะยานในสิ่งที่มันไม่มี หรือได้มาโดยไม่ชอบธรรม อันนั้นคือสิ่งที่พระองค์ได้มองเห็น หลักเศรษฐกิจพอเพียง คำนี้กว่าคนจะเข้าใจใช้เวลานาน ตอนนี้ต่างชาติก็รู้แล้วว่าเศรษฐกิจพอเพียงดีอย่างไร คำศัพท์นี้พระองค์ก็สร้างคำศัพท์ขึ้นมา คำว่าพอเพียงคืออะไร พระองค์ก็แต่งทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย พอได้ทำลงมือไปก็ "อ๋อ ใช่" พอเพียงจริงๆ พอทำตามก็เห็นชัดเจน

ฉะนั้น ทรงพระปรีชาญาณเรื่องของภาษา เรื่องคิดคำศัพท์ แล้วก็ทรงคิด**ประดิษฐ์เรื่องของเครื่องใช้ไม้สอย** อย่างเช่น **กังหันน้ำชัยพัฒนา** กังหันที่ไปทำให้น้ำมีออกซิเจน ตอนนี้ที่พุทธคยาเอาไปติดตั้งแล้ว ตรงสระมุจลินท์ อันนี้ก็คือสิ่งที่ออกไปต่างประเทศ และปีนี้ประเทศจอร์แดนก็มาขอระบบฝนเทียมของในหลวง ประเทศจอร์แดนก็แห้งแล้ง ไม่ค่อยมีน้ำ ก็ขอวิธีการทำฝนเทียมจากประเทศไทยไป

ฝนเทียมก็คือ ๑ หลักการวิทยาศาสตร์ ๒ หลักการของนิยาม ก็คืออุตุนิยามกับพีชนิยาม ก็คือพุทธศาสตร์ ในส่วนของ อุตุนิยาม ดินฟ้าอากาศ พีชนิยาม เรื่องของพืช ถ้าเรารักษาศีลดี กรรมนิยามดี ไม่ตัดไม่ทำลายป่า อุตุนิยาม พีชนิยาม กรรมนิยามก็ได้ทำแล้ว และอาศัยหลักวิทยาศาสตร์คือการทำฝนเทียม ผสมกันแล้วก็จะทำให้ฝนตก

แต่ ณ ปัจจุบัน ฝนเทียมในประเทศไทยปีที่แล้ว ทำไมทำแล้วไม่ได้ผล ก็ชาวบ้านไปตัดต้นไม้หมด แล้วเมฆไม่ลอยไปเหนือเขื่อนแล้ว เมฆไม่รวมตัวกันแล้ว ฝนเทียมดีขนาดไหนมันก็ต้องรอเมฆ พอมีเมฆแล้วก็เอาสารเคมีไปโปรย แล้วหลังจากนั้นฝนก็จะตก ตอนนี้เมฆไม่สามารถรวมตัวกันได้ เนื่องจากเราไปทำลายต้นไม้หมด องค์ประกอบมันไม่ครบ พระองค์บอกให้ปลูกต้นไม้นะ อย่าตัด แต่เราก็ไปตัด พระองค์ต้องการทำฝนเทียม เราไปตัดไม้ แล้วฝนเทียมจะเกิดขึ้นได้อย่างไร อาตมาก็ติดตามตั้งแต่ฝนเทียมขึ้นลำแรกของปีนี้เลย ๑,๒๐๐ เที่ยว รัฐบาลก็ถอดใจ ฝนไม่ตก ไม่ใช่ว่าวิธีการที่พระองค์ตรัสไว้ไม่ได้ผล แต่เพราะต้นไม้ไม่มีแล้ว เมฆกระจายตัวหมด นั้นก็คือกรรมนิยาม คนไม่ค่อยรักษาศีล มันต้องมีองค์ประกอบ พอมีองค์ประกอบครบแล้ว จึงจะสำเร็จได้

ฉะนั้น สิ่งเหล่านี้ก็คือ พระองค์ทรงเป็นทั้งนักคิด เป็นทั้งนักทำ เป็นตัวอย่างให้ดูทุกเรื่องเลย ตั้งแต่เรื่องต่ำสุดไปจนถึงเรื่องสูงสุด เรื่องต่ำสุดก็คือ เรื่องปากเรื่องท้อง เรื่องทำมาหากิน เรื่องสูงสุดก็เรื่องการนำพระพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิ ปัญญาไปใช้ในชีวิต เพื่อให้เกิด

ความสามัคคีของคนในชาติ พระองค์เป็นแบบอย่างให้เราดูทุกรูปแบบ

เรื่องสำคัญก็คือเรื่องการที่พระองค์ทรง**ตั้งมั่นในไตรสรณคมน์** เมื่อถูกโลกธรรมกระทบ พระองค์ไม่หวั่นไหวเลย ก็คือใครด่าใครว่า ใครนินทา ใครเยาะเย้ยถากถาง ทรงนิ่งได้ ก็เพราะทรงตั้งมั่นในไตรสรณคมน์ ถ้าไม่ตั้งมั่นในไตรสรณคมน์นี้ คนดูถูกขนาดนี้ ก็จะเอาคืน จิตปุถุชนมันจะเอาคืน แต่ทำไมพระองค์นิ่งแล้วค่อยๆ ตอบไปด้วยคำสุภาพ จิตที่ตั้งมั่นในไตรสรณคมน์ พอโดนโลกธรรมเข้ามากระทบ มีสติ มีปัญญา คิดทัน ไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ เพราะมีไตรสรณคมน์เป็นที่พึ่ง มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งสูงสุด จิตใจจะไม่หวั่นไหว ถึงแม้ยังไม่ได้เป็นพระอริยะก็ตาม แต่ถ้าไม่มีไตรสรณคมน์เป็นที่พึ่ง โดนกระทบหน่อยก็ไปหมดเลย อันนี้เป็นสิ่งที่พระองค์ทำให้รู้ว่าทรงเข้าถึงพระรัตนตรัย ไม่ใช่เข้าถึงแค่กราบไหว้

พระองค์มีอีกอย่างหนึ่งก็คือ ทรง**ปิดทองหลังพระ** ทำไมพระองค์ชื่อนายอินทร์ ลักษณะของพระอินทร์ก็คือ ทำบุญไม่ต้องโฆษณาให้ใครรู้ ปลูกต้นไม้ สร้างถนน ทำสะพาน พระองค์ทำความดี บำเพ็ญบารมี โดยเฉพาะทศพิธราชธรรม พระองค์ก็ทำไปเลย ไม่ต้องบอกให้ใครรู้ พระอินทร์ก็ทำแบบเดียวกันนี้

โบราณเขาเขียนไว้หลังพระประธานที่ปิดทองไว้เสร็จแล้วว่า **“ไหว้พระพุทธ ใจอย่าหยุด อยู่ที่ทองคำ ไหว้พระธรรม ใจอย่าหยุดอยู่ที่คัมภีร์ใบลาน ไหว้พระสงฆ์ อย่าจำนงหมาย ว่าเป็นพระลูกพระหลาน”**

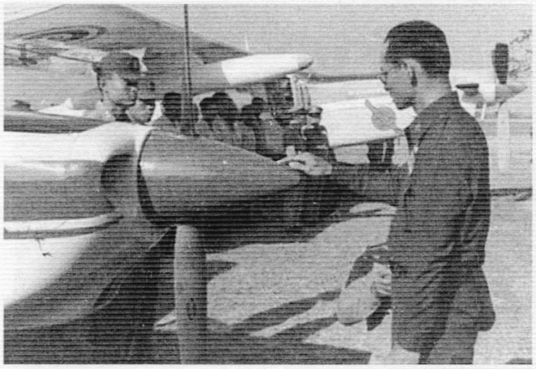
ไหว้พระพุทธใจอย่าหยุดอยู่ที่ทองคำ ก็คือ ถ้าเป็นพระแก้ว พระทองคำ ฉันจึงจะกราบจะไหว้ ต้องมองผ่านสิ่งมีค่าภายนอกคือทองคำมองทะลุไปถึงสิ่งมีค่าภายใน คือ**พุทธคุณทั้ง ๙** แล้วจึงกราบไหว้

ไหว้พระธรรม ใจอย่าหยุดอยู่ที่คัมภีร์ใบลาน ก็คือ ตอนนี้เราไปขอเช่าคัมภีร์ใบลานเก่าๆ จากนอร์เวย์มา นั่นก็คือคัมภีร์เก่าแก่โบราณ แล้วเราก็ไปยึดติดของเก่า ของโบราณจากอัฟกานิสถาน ก็มีมูลค่า ๑๐ กว่าล้าน แต่โบราณเขาบอกว่า ไหว้พระธรรมใจอย่าหยุดอยู่ที่คัมภีร์ใบลาน ต้องเข้าไปถึง **ธรรมคุณทั้ง ๖** ให้ได้ ต้องเข้าใจ ต้องมองผ่านสิ่งมีค่าภายนอกคือคัมภีร์โบราณ มองทะลุไปถึงธรรมคุณทั้ง ๖

ไหว้พระสงฆ์ก็อย่าจำนงหมายว่า เป็นพระลูกพระหลาน อย่าไปหยุดแค่ตรงนั้น ให้มองผ่านหลวงปู่ หลวงน้า หลวงอา หลวงลุง มองไปถึง **สังฆคุณทั้ง ๙** ไหว้พระสงฆ์ ให้น้อมใจไปในสังฆคุณทั้ง ๙

นั่นคือการไหว้พระอย่างถูกต้อง ถ้าไหว้ได้ระดับนี้ อย่างที่พระองค์เป็น ไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม ถ้าไปถึงขั้นนี้ อะไรจะเกิดขึ้นก็ไม่หวั่นไหวแล้ว ถ้าเป็นพวกเรามีอะไรนิดหน่อย เช่น เห็นพระมีข่าวอยู่หน้าหนังสือพิมพ์ ไม่ใส่บาตรแล้ว ไม่ไหว้พระแล้ว ที่ถูกคือเราไม่ได้ไหว้บุคคล เราไหว้คุณธรรม ไหว้คุณคือศีลเป็นต้น อันนี้คือสิ่งที่เราจะต้องเข้าถึง

ฉะนั้น เราเข้าใจเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ที่พระองค์ทำเป็นแบบอย่าง จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว แล้วก็นิ่งได้ สงบได้เมื่อภัยมา แก้ปัญหาได้เมื่อภัยมี ภัยมาก็นิ่งสงบ แล้วก็แก้ได้อย่างทันท่วงที แล้วก็แก้ได้ตรงประเด็น **ไม่ตื่นตระหนก**

แต่ตื่นตระหนัก ตื่นตระหนักก็คือ ภัยมันมาจากไหน มันมีสาเหตุมาจากอะไร แล้วจะแก้ปัญหาอย่างไร ถ้าตื่นตระหนกก็เป็นกระต่ายตื่นตูม ภัยมาก็วิ่งลุกลี้ลุกลน ไม่มีความสงบ ก็ทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงจุด นี้ก็คือสิ่งที่พระองค์ได้เป็นแบบอย่าง ทั้งในเรื่องของการใช้ชีวิต ในเรื่องของเศรษฐกิจ และในเรื่องของภูมิปัญญา

ปุจฉา : สุดท้ายนี้ ขอความเมตตาพระอาจารย์สรุปข้อคิดฝากคนไทยเพื่อดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

วิสัชนา : คนไทยต้องฉลาดที่จะ**พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส** การสูญเสียพระองค์ไปเป็นวิกฤตของประเทศชาติ สิ่งแรก คนไทยต้องสมัครสมานสามัคคี แล้วดำเนินรอยตามพระราชปณิธานที่พระองค์ทรงแนะนำไว้ ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่าง ถ้าใครดำเนินตามพระบรมราโชวาทของพระองค์ วันละข้อๆ ๓๖๕ วัน เราจะมีแบบอย่างอยู่ในใจ ๓๖๕ ข้อ โครงการมี ๔,๔๔๗ โครงการ เอามาใช้ ดูแล้วจะเห็นผล

จากนี้ไป ขอให้ช่วยกันปลูกต้นไม้วันละต้น ต้นอะไรก็แล้วแต่ หรือพระดำรัสใดก็ตามที่เราเห็นว่าเข้ากับชีวิตของเราได้ เอามาใช้วันละข้อ ชอบใจเรื่องนี้แล้วลงมือปฏิบัติ วันนี้ชอบใจเรื่องนี้ ลงมือปฏิบัติ

อย่างเช่นครอบครัวไทยกำลังมีปัญหาครอบครัวแตกสลาย คือการไม่มีเวลาให้กับครอบครัว พ่อก็ไม่มาทานอาหารที่บ้าน แม่ก็ไม่มาทาน ลูกตื่นมาอาหารก็อยู่ในตู้ เงินค่าขนมไปโรงเรียนก็อยู่บนหลังตู้ ไม่เคยเห็นหน้าพ่อ หน้าแม่ ตรงนี้ถ้าคนไทยอาศัยโอกาสนี้แล้วให้เวลากับครอบครัว กลับมาทานอาหารที่บ้านพร้อมหน้ากัน

อย่างในหลวง พระองค์เสวยกับพระราชชนนี สัปดาห์ละ ๕ วัน เสวยกับสมเด็จฯ พระราชินี ๑ วัน แล้วพระองค์อยู่กับพระองค์เองคือไม่เสวย ๑ วัน เพราะวันนั้นทรงรักษาอุโบสถศีล ก็เห็นอย่างชัดเจนตรงนี้ ทรงเป็นแบบอย่าง**มหาราชยอดกตัญญู** ทรงให้เวลากับพระราชมารดา ให้เวลากับครอบครัว ครอบครัวก็อบอุ่น ตอนที่สมเด็จย่าประชวรอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช พระองค์เสด็จมาเยี่ยมที่ห้อง สมเด็จย่าจะออกจากห้องมาพระองค์ก็ทรงเตรียมกล้องถ่ายรูป ทรงถ่ายรูปสมเด็จย่า แล้วเข้าไปกอดเจ้าหน้าที่จะมาช่วยเข็นพระราชรถ พระองค์บอกไม่ต้อง เราเป็นลูก เราทำเองได้ ไม่เป็นไรหรอกทำให้แม่แค่นี้ ก็จะเห็นว่าส่วนนี้พระองค์มีพระทัยรักครอบครัว กตัญญู รักเดียวใจเดียว ขอให้ดูพระองค์เป็นแบบอย่าง พระองค์เองกลางวันให้เวลากับประเทศชาติ ตกเย็นให้เวลากับครอบครัว ประเทศชาติพระองค์ก็ให้เวลาตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น แล้วครอบครัวก็ให้เวลาจากเย็นถึงสว่าง นี้คือสิ่งที่พระองค์ทำให้ดู ขอให้ดูพระองค์เป็นแบบอย่าง

ศีลธรรมกำลังมีปัญหา ก็ดูพระองค์เป็นแบบอย่าง สิ่งแวดล้อมกำลังมีปัญหา ก็ดูพระองค์เป็นแบบอย่าง เศรษฐกิจโลกกำลังมีปัญหา ก็ดูพระองค์เป็นแบบอย่าง อะไรที่เป็นปัญหา เราดูพระองค์เป็นแบบอย่าง ก็สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด นั้นคือการตามรอยพระยุคลบาทได้ดีสุดยอด คือการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส เจริญพร

เรียบเรียงจากบทสัมภาษณ์ ที่โรงพยาบาลสมุทรปราการ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

กวีนิพนธ์ :

พอดีที่พอเพียง

พอดี

ความพอดี ต้องดี ให้พอก่อน แล้วค่อยผ่อน ปล่อยวางดี ในทีหลัง
ถ้ายังไม่ ดีพอ ปล่อยก็พัง ดีหรือยัง ดีให้พอ ค่อยพอดี ฯ

พอเพียง

พอปัจจัยสี่ เพียงชีวี ได้ปฏิบัติ จึงจะจัด เป็นพอเพียง เสียงในหลวง
สันโดษพอ พ่อฝากไว้ ไทยทั้งปวง เพื่อเพียรล่วง วัฏฏภัย ให้รอดเอย ฯ

ปปัญจา

รับมือกับความเศร้าโศก ในยามสูญเสีย...

พระไพศาล วิสาโล

พวกเราในที่นี้บางคนเคยสูญเสียพ่อแม่ หลายคนเคยสูญเสียญาติผู้ใหญ่ เช่นปู่ย่าตายาย แต่ว่าแทบไม่มีใครเลยสักคนที่เคยสูญเสียในหลวงมาก่อน จนกระทั่งเมื่อวานนี้ ตอนที่ในหลวงรัชกาลที่ ๘ สวรรคตก็เป็นเวลา ๗๐ ปีมาแล้ว คนที่อายุ ๘๐ ปีถึงจะจำความได้ แต่ก็ยังเด็กอยู่ อาจจะไม่รู้สึกอะไร ต้องเป็นคนที่อายุ ๘๕ - ๙๐ ปี ถึงจะเคยรู้สึกว่าสูญเสียในหลวงมาก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์เมื่อวาน แต่คนที่อายุ ๘๕ - ๙๐ ปีทุกวันนี้เหลือน้อยเต็มที ที่นี่ก็มีไม่กี่คน จึงพูดได้ว่าคนไทยเกือบทั้งประเทศเพิ่งรู้จักกับความสูญเสียในหลวงจากเหตุการณ์เมื่อวานนี้

คนไทยส่วนใหญ่เกิดมาก็มีในหลวงแล้ว อยู่ใต้บารมีของพระองค์มาตั้งแต่เกิด ไม่ว่ายามสุขหรือยามทุกข์ก็มีพระองค์อยู่เหนือหัวเรา หลายคนคงรู้สึกว่าในหลวงจะอยู่กับเราไปจนตลอด เพราะตั้งแต่เกิดมาก็มีในหลวงแล้ว หลายคนพ่อแม่ตายไปแล้ว ญาติผู้ใหญ่หลายคนก็ตายไปแล้ว แต่ก็ยังมีในหลวง เพราะฉะนั้นเมื่อพระองค์เสด็จสวรรคต อาตมาเชื่อว่าคนจำนวนไม่น้อย เรียกว่าคนเกือบทั้งประเทศก็ได้รู้สึกว่าตนเป็นกำพร้าทันที เป็นกำพร้าพร้อมกันทั้งประเทศเลย

การเป็นกำพร้า เช่น กำพร้าพ่อ กำพร้าแม่ ปกติเราผลัดกันเป็น ไม่ได้เป็นกันทีเดียวทั้งประเทศ แต่การสูญเสียในหลวงครั้งนี้ พูดได้ว่าพวกเรากำพร้าทั้งประเทศพร้อมๆ กันเลย ทำให้รู้สึกว่ามีบางสิ่งที่ทรงคุณค่าหายไปจากชีวิต รู้สึกได้ถึงความสูญเสียอันใหญ่หลวงในจิตใจของเรา เกิดความรู้สึกเคว้งคว้าง ว่างโหวง ขาดที่พึ่ง

ความรู้สึกเช่นนี้เป็นเรื่องธรรมดา เพราะว่าเป็นเหตุการณ์ที่พวกเราไม่เคยประสบมาก่อน

คนที่สูญเสียพ่อทีแรกอาจจะเศร้าโศกเสียใจมาก แต่เมื่อผ่านประสบการณ์นี้แล้ว พอสูญเสียแม่ก็ทำใจได้ บางคนสูญเสียแม่มาก่อนก็เสียอกเสียใจมาก แต่ก็ทำให้พอมีประสบการณ์อยู่บ้าง ครั้นสูญเสียพ่อก็ทำใจได้

แต่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อวานนี้ เป็นความสูญเสียที่คนเกือบทั้งชาติไม่เคยผ่านพบมาก่อน ซึ่งอาจมีถึง ๙๙ เปอร์เซนต์ของคนทั้งประเทศ จึงย่อมมีความเศร้าโศกเสียใจอาลัยอาวรณ์เป็นธรรมดา ไม่ต้องสงสัยว่าทำไมเรามีความเสียใจอาลัยอาวรณ์ ทั้งๆ ที่ก็รู้ว่าในหลวงทรงประชวรมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว การประชวรกับการสวรรคตนั้นแตกต่างกันมากทีเดียว ก็เหมือนกับเวลาพ่อแม่ของเราล้มป่วย แม้ป่วยหนัก ถึงขั้นเข้าห้องไอซียู แม้สถานการณ์จะเลวร้ายอย่างไร ก็แตกต่างอย่างมากกับเวลาที่ท่านสิ้นลม ตอนที่ท่านยังมีลมหายใจอยู่ เราก็ยังรู้สึกอบอุ่น รู้สึกว่าเรายังมีที่พึ่ง ยังมีคนรักอยู่ใกล้ๆ ยังมีคนที่เราจะพูดคุยได้ รวมทั้งยังมีความหวังด้วย แม้จะริบหรี่เพียงใด ก็มีความหมายต่อจิตใจของเรา แต่พอท่านสิ้นลมไป ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่างกันมากเลย ความโศกเศร้าอาลัยอาวรณ์ย่อมท่วมท้นเป็นธรรมดา เพราะความหวังดับสิ้นแล้ว เป็นการขาดเสาหลักของชีวิตไปอย่างถาวร

ดังได้กล่าวแล้ว ความโศกเศร้าอาลัยอาวรณ์ที่เกิดจากการสูญเสียพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ ปกติแล้วเกิดขึ้นกับคนไม่กี่คน แล้วก็ผลัดกันโศกเศร้า ผลัดกันสูญเสีย แต่ไม่เคยมีครั้งใดที่คนทั้งประเทศสูญเสียพร้อมๆ กันอย่างนี้ บางคนก็ทำใจได้ ไม่โศกเศร้า ไม่ร้องห่มร้องไห้ ก็ดีแล้ว แต่ก็ควรเข้าใจคนที่เสียอกเสียใจ ร้องไห้ น้ำตานองหน้า ต้องเข้าใจเขา เห็นอกเห็นใจเขา อย่าไปตำหนิหรือต่อว่า ว่าทำไมเธอเศร้าโศกเสียใจ ไม่รู้หรือว่ามันเป็นธรรมดาของโลก อาจจะมีบางคนที่คิดแบบนั้น

อาตมาอยากให้เรามีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่มีความเศร้าโศกเสียใจ อย่าไปสำคัญตนว่าฉันมีธรรมะสูง ทำใจได้ พวกเธอเป็นชาวพุทธเสียเปล่า เข้าวัดเสียเปล่า ยังอดกลั้นหรือข่มใจไม่ได้ ความคิดแบบนี้เป็นอกุศลนะ เพราะว่ามันแสดงถึงการยกตนข่มท่านอยู่ในที ในยามนี้ถ้าเราไม่เศร้าโศกเสียใจ เพราะทำใจได้ ก็อย่าคิดว่ากูเก่งกูแน่ ให้มีเมตตาต่อเขา เห็นอกเห็นใจที่เขายังทำใจไม่ได้ ไม่ต่อว่าเขา ในทางตรงข้ามกลับควรให้กำลังใจ เพื่อให้เขาสามารถผ่านพ้นความเศร้าโศกไปได้

ส่วนคนที่เศร้าโศกเสียใจก็ให้รับรู้และยอมรับว่ามีความเศร้าเกิดขึ้นในใจ ไม่ต้องปฏิเสธผลักไสความรู้สึกนั้น ที่จริงมันก็มีประโยชน์เหมือนกัน เพราะเวลาที่เราเศร้าโศกแล้วคนอื่นเศร้าโศกกับเรา เราจะรู้สึกว่าเขาเป็นเพื่อนทุกข์ คนที่เคยกินแหนงแคลงใจกัน ที่เคยบาดหมางใจกัน ความเศร้าจะเชื่อมให้เราเข้ามาใกล้กัน เพราะว่าเรามีความรู้สึกเหมือนกันหัวอกเดียวกัน ความรู้สึกขุ่นข้องหมองใจหรือเป็นปฏิปักษ์ก็จะบรรเทาเบาบางลง เพราะว่าเราเป็นเพื่อนทุกข์กัน พยายามใช้ความรู้สึกนี้มาเป็นประโยชน์ เมื่อพบคนที่เคยผิดใจกัน

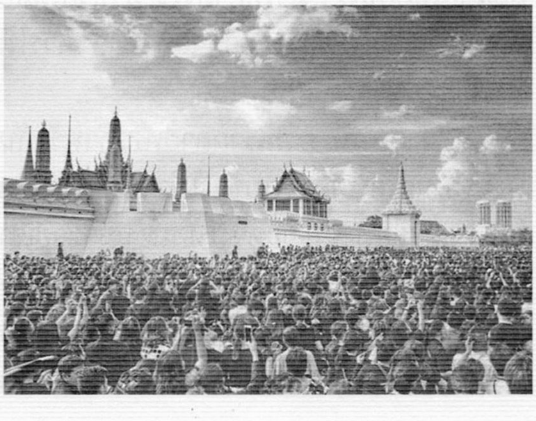
เกลียดชังกัน ในยามนี้อยากให้มองว่า เขาเป็นเพื่อนทุกข์ของเรา

ในประเทศอเมริกามีปัญหาเรื่องการเหยียดสีผิวมาก โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งอยู่ในย่านคนจน มีวัยรุ่นที่เป็นผิวขาวกับผิวสีเรียนอยู่ในห้องเดียวกัน แต่ว่าเกลียดชังกันกลั่นแกล้งกัน บางทีถึงกับทำร้ายกัน ครูสาวพูดอย่างไรนักเรียนก็ไม่สนใจ วันหนึ่งครูชวนนักเรียนทำกิจกรรมง่าย ๆ เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายตระหนักว่าแม้จะต่างผิว แต่ก็มีบางอย่างที่เหมือนกัน นั่นคือ เคยผ่านการสูญเสียมาเหมือนกัน บางคนสูญเสียพ่อ บางคนสูญเสียแม่ บางคนก็สูญเสียเพื่อนจากการยกพวกตีกัน วิธีการก็คือ ให้นักเรียนผิวขาวอยู่มุมหนึ่ง นักเรียนผิวสี ทั้งดำและเหลืองอยู่อีกมุมหนึ่ง พอครูถามว่า ใครเคยสูญเสียพ่อหรือแม่ ก็ให้คนนั้นมายืนอยู่กลางห้อง ใครบ้างที่มีเพื่อนติดคุกก็ให้มายืนอยู่กลางห้อง ใครที่สูญเสียเพื่อนเพราะถูกทำร้าย ก็ให้มายืนอยู่กลางห้อง ทุกครั้งที่ครูถาม ก็จะมีนักเรียนทั้งผิวขาวและผิวสีมายืนอยู่ด้วยกันกลางห้อง มากบ้าง น้อยบ้าง ทำให้หลายคนพบว่า เอ๊ะ เราก็สูญเสีย เขาก็สูญเสีย เรียกว่าหัวอกเดียวกัน แล้วเราจะโกรธเกลียดกันทำไม ในที่สุดนักเรียนทั้งห้องก็รักกันสามัคคีกัน เลิกทะเลาะเบาะแว้งกัน

นี่คือประโยชน์อย่างหนึ่งของความเศร้าโศกที่เกิดจากความสูญเสีย ช่วยทำให้คนที่เคยเป็นปฏิปักษ์ต่อกันเปลี่ยนมาเป็นเพื่อนทุกข์ แต่ถ้าหากว่าสูญเสียเหมือนกันแล้วยังทะเลาะเบาะแว้งกัน นี่แสดงว่าใช้ไม่ได้แล้วนะ เพราะว่าความเศร้าโศกควรจะทำให้เรารู้สึกว่าเป็นหัวอกเดียวกัน มีใจเดียวกัน

ความเศร้าโศกยังมีประโยชน์อีกอย่างหนึ่ง คือ **ทำให้อัตตาเราเล็กลง** อันนี้มีประโยชน์มากสำหรับคนที่มีอัตตาพองโต หลายคนที่รู้สึกว่ากูเก่ง กูแน่ อัตตาจะพองโต โดยเฉพาะคนเก่งหรือคนที่เรียนสูงหรือร่ำรวย แต่เมื่อใดก็ตามที่เรารู้สึกเศร้าโศก อัตตาเราจะเล็กลง ช่วยให้เรารู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนมากขึ้น ไม่อวดเก่ง วางก้าม อันนี้ก็เป็นประโยชน์นะ เพราะคนเราควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ดังนั้นเมื่อใดที่เราเกิดความเศร้าโศกเสียใจขึ้นมา ก็ขอให้มองว่ามันก็มีข้อดีเหมือนกัน

อย่างไรก็ดี อย่าจมอยู่ในความเศร้าโศกเสียใจนาน เมื่อเราเศร้าโศกเพราะรักในหลวง ก็อย่าให้ความเศร้าโศกนั้นทำให้เราหลงลืมหน้าที่ของเรา **หน้าที่ของเราที่สำคัญอย่างหนึ่ง ก็คือการเป็นพสกนิกรที่ดีของในหลวง** พสกนิกรที่ดีย่อมไม่ละเลยโอกาสในการบำเพ็ญประโยชน์สร้างสรรค์คุณงามความดี ให้แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ถ้าเรามัวแต่โศร้าโศก ซึมเซา เจ่าจุก หมดเรี่ยวแรงทำอะไร วันสองวันก็ไม่เป็นไรนะ มันเป็นธรรมดาของมนุษย์ แต่ถ้าเป็นนานกว่านั้น ก็หมายความว่า

เราละเลยหน้าที่ของเรา เรากำลังทำตัวให้เป็นภาระของคนอื่น

พยายามสลัดความเศร้าโศกออกไป เพื่อที่เราจะได้กลับมาดำเนินชีวิตตามปกติ ซึ่งหมายถึงการดูแลครอบครัว ทำหน้าที่การงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อประเทศชาติ อันนี้จึงจะเรียกได้ว่าเราเป็นพสกนิกรที่ดีของพระองค์ การรักในหลวงที่แท้จริงนั้น ไม่ใช่แค่รักแต่ปากหรือสักแต่ว่ารัก แต่**ต้องพยายามทำตัวให้เป็นพสกนิกรที่ดี สืบสานพระราชปณิธานของพระองค์ตามกำลังที่มี**

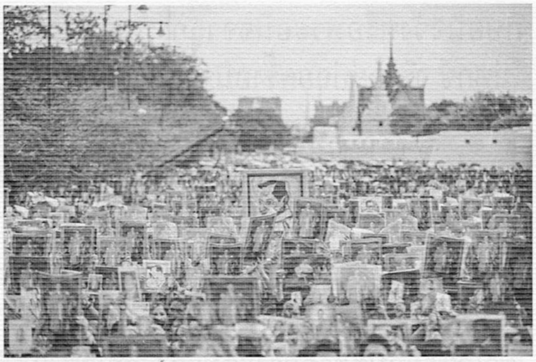
อย่างไรก็ตาม อาตมายอมรับว่าเป็นเรื่องยากที่เราจะสลัดความเศร้าโศกทิ้งไป คนเราเมื่อเศร้าโศกเพราะสูญเสีย ปกติจะมีคนอื่นมาช่วยเราทำกิจการงานต่าง ๆ คนที่สูญเสียลูกหรือสูญเสียพ่อแม่ ช่วงแรก ๆ อาจจะทำอะไรไม่ได้เลย ซึมเศร้า เจ่าจุก ไม่มีเรี่ยวแรงทำอะไรเลย แต่ก็มักมีเพื่อนบ้านหรือมิตรสหาย ที่เขาไม่ได้สูญเสียเหมือนเรา มาให้กำลังใจ มาช่วยเหลือเจือจุน มาช่วยจัดบ้าน มาช่วยหุงหาอาหารให้ ทำให้เราดำเนินชีวิตต่อไปได้

แต่ว่าตอนนี้ พวกเรากลายเป็นกำพร้ากันทั้งประเทศ คนที่อยู่รอบข้างไม่ว่าใกล้หรือไกลก็ล้วนสูญเสียทั้งนั้น จะหวังให้คนอื่นมาช่วยเราก็คงไม่ได้ เพราะเขาเองก็รู้สึกแย่เหมือนกัน ตกที่นั่งเดียวกับเรา ดังนั้นเราต้องรู้จักพึ่งตัวเอง ช่วยตัวเองได้ให้ เพราะฉะนั้นจึงอย่าเศร้าโศกเสียใจนาน ถึงแม้ว่าเป็นธรรมดาที่จะรู้สึกอาลัยอาวรณ์ก็ตาม

ตอนที่ในหลวงรัชกาลที่ ๕ เสด็จสวรรรคต คือ เมื่อ ๑๐๖ ปีที่แล้ว มหาราชสองพระองค์ของไทยเสด็จสวรรคตเดือนเดียวกันแต่ห่างกัน ๑๐๖ ปี พระปิยมหาราชเสด็จสวรรคตปี ๒๔๕๓ ตอนนั้น อย่าว่าแต่ฆราวาสเลยนะ แม้แต่พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ก็เศร้าโศกเสียใจมาก

ในหลวงรัชกาลที่ ๖ เล่าว่า คืนแรกที่นิมนต์พระสงฆ์มาสดับปกรณ์ คือ สวดมาติกาและบังสุกุลในพระบรมมหาราชวัง แม้แต่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสก็เสียงสั่นเครือและสะอื้นเป็นบางครั้ง กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ ซึ่งภายหลังได้เป็นสังฆราชต่อจากสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ก็สวดไม่ค่อยออก ส่วนสมเด็จพระวันรัต วัดมหาธาตุ ฯ เสียงเครือเกือบจะกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดอรุณ ฯ สวดพลางน้ำตาไหลพลาง ยิ่งพระธรรมวโรดม วัดเบญจมบพิตรด้วยแล้ว ถึงกับร้องไห้เหมือนฆราวาสเลย ท่านเหล่านี้ล้วนเป็นพระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ รู้ธรรมมาเยอะ แต่ก็หักห้ามความเศร้าโศกเสียใจไม่ได้

นับประสาอะไรกับฆราวาสอย่างพวกเรา ถ้าจะเศร้าโศกเสียใจ น้ำตาไหล หรือร้องไห้สะอึกสะอื้นก็เป็นธรรมดา แต่ก็อย่างที่บอกอย่าเศร้าโศกนาน เพราะว่ามันจะทำให้เรา

ละเลยสิ่งที่ควรจะทำ ไม่ว่าการดูแลลูก ดูแลพ่อแม่ ดูแลตัวเอง ทำหน้าที่การงานของตน บางคนมัวแต่เจ่าจุกอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ หรือเอาแต่ดูโทรศัพท์มือถือ อ่านเรื่องราวของผู้คนที่เล่าถึงความรู้สึกในยามนี้ มันก็ดีนะ จะได้เกิดความรู้สึกร่วมกัน แต่ถ้าเราทำอย่างนั้นนาน ๆ ก็จะจมอยู่ในความเศร้า และถลำลึกขึ้น จนไม่มีเรี่ยวแรงทำงาน

ที่จริงการลุกขึ้นมาทำงานก็ช่วยได้ มีเพื่อนคนหนึ่งเป็นหมอเล่าว่า เขารู้สึกเศร้าโศกเสียใจมาก ตั้งแต่เมื่อวานแล้ว วันนี้พอตื่นขึ้นมาก็ไม่มีเรี่ยวแรง แต่ว่าหมอมีหน้าที่ต้องไปสอนนักศึกษาแพทย์ ทีแรกก็ไม่รู้ว่าจะสอนได้หรือเปล่า เพราะเรี่ยวแรงไม่ค่อยมี คือ กายมีแรงแต่ใจเหนื่อย ตอนแรกที่สอนก็ฝืดนะ พอสอนไปสอนไป เรี่ยวแรงก็กลับคืนมา รู้สึกกระตือรือร้นในการสอน ความเศร้าความอาลัยก็หายไป เกิดความสนุกที่ได้พูดคุยกับนักศึกษา (แต่ว่าพอสอนเสร็จ กลับไปอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ ความเศร้าก็กลับมาใหม่)

เราต้องรู้จักสลัดความเศร้าออกไป อย่ามัวแต่เจ่าจุกหน้าคอมพิวเตอร์ อย่าใช้เวลากับมันนานไป จะรู้สึกห่อเหี่ยว ต้องลุกขึ้นมาทำงาน ไม่ว่าเป็นงานบ้านที่เราเคยทำ กิจวัตรที่เราเคยปฏิบัติ รวมทั้งงานการที่ต้องใช้ความคิด สติปัญญา อย่าละเลย ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นว่าเราละทิ้งหน้าที่ของเรา

ในหลวงของเรา พระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อยอย่างไร ก็ทรงเหนื่อยแค่กาย แต่ว่าใจไม่ยอมเหนื่อย พวกเราก็ควรพยายามรักษาใจของเราอย่าให้เหนื่อย แม้จะมีความอาลัยอาวรณ์เพราะความสูญเสียก็อย่าจมอยู่ในอารมณ์นี้นาน

สำหรับพวกเราที่เป็นนักปฏิบัติ ก็ให้ถือว่าความเศร้าโศกอาลัยอาวรณ์ เป็นแบบบฝึกหัดของเรา เขามาเพื่อให้เราได้ฝึกสติ เรียนรู้การมีสติรู้ทันท่วงที ให้ถือว่าความเศร้าโศกเป็นการบ้าน แม้ว่าเป็นการบ้านที่ยาก เปรียบเสมือนพายุลูกใหญ่ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต กระหน่ำจิตใจของเรา แต่เราก็อย่าท้อแท้ ถือว่าการรับมือความเศร้าโศกเสียใจอาลัยอาวรณ์ที่เกิดขึ้น **เป็นการบ้านของเรา** เมื่อมันเกิดขึ้นแล้วเราก็ยอมรับว่า มันเป็นธรรมดาของปุถุชน เพราะแม้กระทั่งพระสงฆ์องค์เจ้าก็ยังมีความเศร้าโศก แต่ว่าเราจะไม่ยอมให้มาเล่นงานเราเฉยๆ หรือมาครอบงำจิตใจ ให้ถือว่านี่เป็นโอกาสให้เราฝึกสติเพื่อสร้างความรู้สึกตัว เพื่อรู้วิธีในการรับมือกับความเศร้าโศก

ความเศร้าโศกเมื่อเกิดขึ้น หากเราคิดจะกดข่มมัน ไม่ได้ผลนะ สิ่งที่เราต้องทำคือรู้ทันมัน

เคยมีคนถามหลวงปู่ดูลย์ อตุโล ซึ่งเป็นลูกศิษย์รุ่นแรกๆ ของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ว่าหลวงปู่ ทำอย่างไรจึงจะตัดความโกรธให้ขาดได้ หลวงปู่ตอบว่า “ไม่มีใครตัดให้ขาดได้หรอก มีแต่รู้ทัน เมื่อรู้ทันมันก็ดับไปเอง” ความโกรธ

ฉันใด ความเศร้าก็ฉันนั้น มันมาเพื่อให้เราเรียนรู้ เพื่อให้เราได้ฝึกสติ เพื่อให้เรารู้ว่าจะจัดการกับมันอย่างไร

หลวงพ่อคำเขียนเคยพูดว่า "ในความทุกข์มีความไม่ทุกข์" ฉันใดก็ฉันนั้น ในความเศร้าก็มีความไม่เศร้า อันนี้เป็นการบ้านให้เราลองหาคำเฉลยดูว่า ทำอย่างไร เมื่อมีความเศร้าเกิดขึ้นเราจึงจะพบความไม่เศร้า ที่จริงสติช่วยได้มากเลย เมื่อมีความเศร้าเกิดขึ้น ถ้าเราไม่มีสติเห็นมัน ก็จะกลายเป็นผู้เศร้าเลย แต่ถ้ามีความเศร้าเกิดขึ้น แล้วเราไม่เข้าไปเป็น เราเห็นมัน ความเศร้าก็หายไป ความไม่เศร้ามาแทนที่ มันอยู่ที่เรานะ เมื่ออารมณ์อกุศลเกิดขึ้นแล้ว อยู่ที่ว่าเราจะรับมือกับมันอย่างไร ถ้าเรารับมือไม่เป็น เช่น กดข่ม มันก็จะครองจิตใจเรา กลายเป็นผู้เศร้าไปโดยไม่รู้ตัว แต่ถ้าหากว่าเราเกี่ยวข้องกับมันถูก เช่น เห็นมัน ความเศร้าจะกลายเป็นความไม่เศร้า ทำให้เราพบว่า ในความเศร้านั้นมีความไม่เศร้า

อะไรเกิดขึ้นก็ตามไม่ว่าภายนอกหรือจิตใจเรา มันไม่สำคัญเท่ากับว่าเราจะวางใจอย่างไร มีความเจ็บความปวด แม้เป็นความเจ็บความปวดที่กาย แต่ถ้าหากว่าเรามีสติรู้ทัน มันก็มีแต่ความปวดกายแต่ใจไม่ปวด เราก็สามารถเปลี่ยนความปวดให้กลายเป็นความไม่ปวดได้ คือปวดกายแต่ใจไม่ปวด ความเศร้าก็เช่นกัน ให้ถือว่านี่เป็นการบ้านที่เราจะต้องเรียนรู้เพื่อใช้มันให้เป็นประโยชน์

ขอให้พวกเราใช้โอกาสนี้พิจารณาถึงความจริงที่เรียกว่า **อนิจจัง** หรือที่คนไทยสมัยก่อนเรียกว่าพระอนิจจลักษณะ คนไทยสมัยก่อนเรียก**ไตรลักษณ์** ด้วยความเคารพว่า พระอนิจจา พระอนัตตา เรียกอย่างนี้เพื่อเตือนใจว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ มีค่ามาก ถ้าเราเกี่ยวข้องกับอนิจจังหรือพระอนิจจาถูก มันก็ทำให้เราไม่ทุกข์ จริงอยู่บ่อยครั้งอนิจจาทำให้เกิดความเจ็บปวด เพราะหมายถึงความพลัดพรากสูญเสีย ความเสื่อมสลาย ความวิบัติ ไม่พักต้องพูดถึงความแก่ ความเจ็บ และความตาย แต่ว่าถ้าเราเข้าใจพระอนิจจาอย่างแจ่มแจ้ง เราก็จะวางใจกับสิ่งต่าง ๆ ถูกจนพ้นทุกข์ได้ หรือถ้าเราเข้าใจพระอนัตตาอย่างแจ่มแจ้ง ก็จะพ้นทุกข์ได้เช่นกัน

คนโบราณถึงเรียกความจริงเหล่านี้ว่าเป็นพระ เสมือนเป็นของสูงที่ควรเคารพยำเกรง คือพระอนิจจา พระอนัตตา ซึ่งเป็นธรรมะที่แสดงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งแสดงให้เราเห็นเมื่อวานนี้ด้วย ถ้าเราใคร่ครวญพิจารณา ก็จะเกิดปัญญายกจิตใจให้อยู่เหนือความทุกข์ได้ ความทุกข์ที่เกิดจากอนิจจัง ความทุกข์ที่เกิดจากทุกขัง ความทุกข์ที่เกิดจากอนัตตา สามารถทำให้เราพ้นจากความทุกข์ได้ หากเราใคร่ครวญจนเกิดปัญญา

ที่มา : ธรรมบรรยายหลังทำวัตรเย็น วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙

บุคคลใดมั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตตน
จนเป็นผู้ที่พร้อมจะตายได้ทุกเวลา
บุคคลนั้นอาจกล่าวได้ว่า
เป็นผู้ปฏิบัติต่อชีวิตตนอย่างถูกต้อง
ตรงต่อคุณค่าและสาระของชีวิตนั้น
แม้จะต้องสูญเสียชีวิต
คือตายลงเวลาใด
ก็ไม่เป็นเหตุให้เกิดทุกข์
เพราะความโศกเศร้าเสียดายในชีวิตตน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

ทรงเป็นเทพคุ้มครองไทย

ปิยโสภณ
พระราชญาณกวี (สุวิทย์ ปิยวิชฺโช)

ยิ่งรักยิ่งโศก ยิ่งภักดียิ่งเศร้า ความโศกเศร้าเพราะพลัดพราก สูญเสียคนรัก คือพ่อแม่ญาติมิตร แม้จะทำใจได้ยาก แต่ก็กระเทือนเพียงเครือญาติ แต่คราวนี้กระเทือนหัวใจคนไทยทั้งชาติ เมื่อทราบข่าวว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตแล้ว

จะมีธรรมะข้อไหนบ้างเล่า ที่พอจะบรรเทาเยียวยาจิตใจคนไทยในคราครั้งนี้

ลองใคร่ครวญตามนะ

๑. ให้คิดว่า พระเจ้าอยู่หัวเสด็จอุบัติมาสร้างบุญบารมี ทรงช่วยเหลือประชาชน บนราชบัลลังก์แห่งกษัตริย์มานานถึง ๗๐ ปี เมื่อเหนื่อยหนัก ก็อยากพักผ่อนบ้าง

วันนี้ พระองค์ท่านทรงพักพระวรกายให้สบายใจ ทรงพ้นทุกข์โศกโรคภัยทุกประการแล้ว

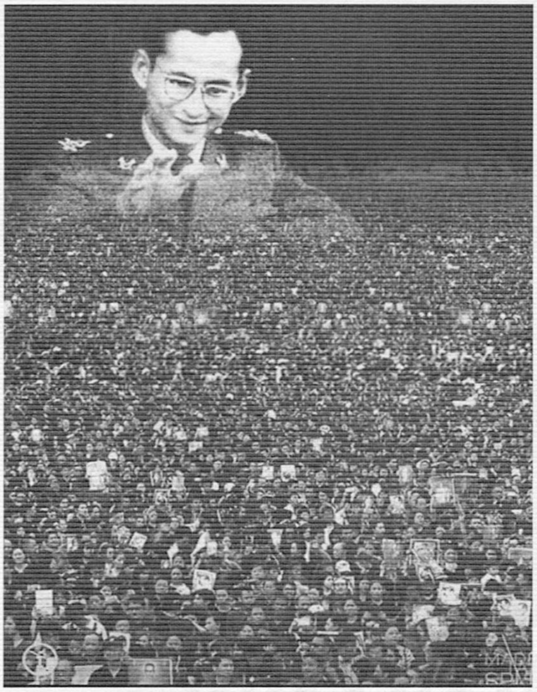
เพียงร่างกายเท่านั้น ที่เจ็บป่วย แต่ดวงใจของพระองค์ยังแจ่มใส สงบนิ่ง อิ่มบุญ

เพียงพระองค์ลงมาสร้างบารมีเยี่ยมเยียนโลกมนุษย์ชั่วขณะหนึ่ง เสร็จภาระแล้ว วันนี้ขอเดินทางกลับไปสู่สวรรคาลัยที่ทรงประทับบุญบารมีที่ทรงบำเพ็ญ... ๘๙ ปีบนโลกมนุษย์ก็เพียงพอแล้ว ที่จะต่ออายุบนโลกสวรรค์

พระองค์ ไม่ได้ทิ้งคนไทยไปไหน แต่ทรงไปเป็นเทพไท้เทวาผู้มีศักดิ์ใหญ่ คอยปกป้องคุ้มครองผืนแผ่นดินไทย พสกนิกรไทยที่จงรักภักดีต่อพระองค์ ให้ทุกคนอยู่ร่มเย็นเป็นสุข เหมือนที่เราขอพึ่งพระบารมีของสมเด็จพระปิยมหาราช

๒. นึกในทางผ่อนคลาย

การมาเกิดบนโลกใบนี้ เหมือนออกสู่สนามรบ ในหลวงทรงรบกับความทุกข์ยาก

ลำบากของชาตินานาประการ ทรงผ่านมาทุกสมรภูมิ มีทั้งโศกเศร้าและสูญเสีย ทรงเป็นนักรบที่แม้แต่ข้าศึกก็ยังรัก ทรงรบกับความยากจน ให้คนจนมีรอยยิ้ม รบกับกิเลส โกรธ เกลียด และทรงอภัย สุดท้าย ทรงรบกับกาลเวลา ชรา พยาธิ อย่างอดทนที่สุดถึง ๘๙ พรรษา จนพระวรกายของพระองค์ชราและเสื่อมสภาพ

ร่างกายเหมือนเครื่องบิน จิตเหมือนนักบิน ชราพยาธิเหมือนลูกกระสุนจากข้าศึก เมื่อเครื่องถูกยิง นักบินต้องรีบดีดตัวออกจากเครื่องบิน กดร่มชูชีพให้กาง เพื่อพยุงตัวลงสู่ที่ปลอดภัย ฉันใด

วันนี้ ดวงจิตของพระองค์ ได้วางเรือนร่างที่ใช้งานมานาน จนชรา ชำรุดมาก เกินการเยียวยาแล้ว ยิ่งรักษายิ่งทรุดโทรม จึงต้องให้ธรรมชาติหลอมรวมหล่อใหม่ ให้ดีกว่าเดิม

นักบินคือดวงจิตของพระองค์ ทรงมีบุญกุศลพลังจิตจากพสกนิกรทั้งแผ่นดินส่งไปให้เป็นเหมือนร่มชูชีพ ที่จะพยุงส่งให้พระองค์ปลอดภัยในสวรรคาลัย

๓. คิดในทางโลกุตตระ

สังสารวัฏนี้ ไม่มีเกิด ไม่มีตายจริง มีเพียงปรากฏการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงตามหลักไตรลักษณ์เท่านั้น

ทุกอย่าง ล้วนเป็นกฎแห่งธรรมชาติและสัจธรรม

เวลานี้ธรรมชาติกำลังเยียวยาตัวเอง คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ กำลังทำหน้าที่สร้างความสมดุลให้ชีวิต ซึ่งเครื่องมือแพทย์หมดทางเยียวยาแล้ว

นี่คือกฎแห่งธรรมชาติ

การเกิดเหมือนพระอาทิตย์ขึ้น การตายเหมือนพระอาทิตย์ตกดิน การเกิดใหม่ก็เหมือนดวงอาทิตย์ไปขึ้นใหม่ เราคิดว่าพระอาทิตย์ตกดินเพราะโลกมืด แต่ความจริงพระอาทิตย์ไม่ได้ตก แต่กำลังไปขึ้นใหม่ในอีกซีกหนึ่งของโลกต่างหาก

ชีวิตก็เช่นกัน ที่เราเรียกว่าตายในภพภูมิของเรา แท้จริงคือการไปเกิดในภพภูมิใหม่ที่สูงส่งกว่า ดีกว่า ร่มเย็นกว่าต่างหาก

คิดดูว่า ขณะที่คนร้องไห้โศกเศร้าเสียใจเพราะสูญเสียคนที่รัก แต่อีกภพภูมิหนึ่งอาจดีใจคอยต้อนรับการกลับมาใหม่ของเทพผู้มีศักดิ์ใหญ่ก็ได้

เพราะมีเกิดจึงมีตาย เพราะมีตายจึงมีเกิด

เมื่อมีเด็กมาเกิดใหม่ในบ้าน เราดีใจ แต่เบื้องหลังอีกภพภูมิที่เด็กคนนี้จากมา อาจมีคนมากมายกำลังร้องไห้เสียใจ เหมือนที่เกิดกับเราในขณะนี้ก็ได้

นี่คือสังสารวัฏของชีวิต

ชีวิตเป็นสัจธรรม ทำงานเหมือนฤดูกาล

เกิดเหมือนฤดูใบไม้ผลิ แก่เหมือนฤดูใบไม้ร่วง ตายเหมือนฤดูหนาว หิมะลงหนา ดูเหมือนต้นไม้ตาย เพราะทั้งต้นดูแห้งโกร๋น มีเพียงกิ่งก้านสาขา แต่ไร้ดอกใบ แต่เมื่อถึงฤดูใบไม้ผลิ

จะหมดเชื้อกิเลสเป็นเหตุให้มาเกิด

พิจารณาให้สูงขึ้น เกิดกับตายไม่มีอยู่จริง เป็นเพียงการสมมติเรียกธรรมชาติอย่างหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลง

ชีวิตจึงหมายถึงการเดินทางแห่งกาลเวลา การเห็นคุณของบุญบารมี

ขอพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ที่เต็มเปี่ยมงดงามสูงส่ง ได้ส่งพระองค์ให้ไปเป็นเทพผู้มีศักดิ์ คอยดูแลปกป้องคุ้มครองไทยให้ร่มเย็นตลอดไป เทอญ

ก็ผลิดอกออกใบคืนชีพมางดงามอีกรอบ เหมือนการมาเกิดใหม่ของชีวิต ครั้งแล้วครั้งเล่า ต้องเผชิญกับ ชรา พยาธิ และมรณะ หมุนเวียนไปเช่นนี้ทุกชีวิต ไม่สิ้นสุด จนกว่า

คุณธรรมของคน

"... คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มีอยู่สี่ประการ ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง คุณธรรมสี่ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์ ..."

พระบรมราโชวาทในพิธีบวงสรวง
สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า
๕ เมษายน ๒๕๓๕

ปัญญาภิวัฒน์ :

คติจากอนิจจัง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

... รวมความทั้งหมดนี้ เมื่อพระพุทธศาสนาสูญสิ้นไป ก็ดี ถาวรวัตถุสูญสิ้นไป ก็ดี มหาอาณาจักรน้อยใหญ่สูญสิ้นทำลายไป ก็ดี ก็ได้คติธรรมตามหลักอนิจจัง ที่เป็นไตรลักษณ์ หลักอนิจจังนั้นให้คติ ๒ อย่างในทางธรรมะ

คติที่ ๑ ก็คือว่า ทำให้เรา**ปลงธรรมสังเวช** การปลงธรรมสังเวช ก็คือ เป็นเครื่องกระตุ้นเตือนภายในใจของเราให้คิดได้

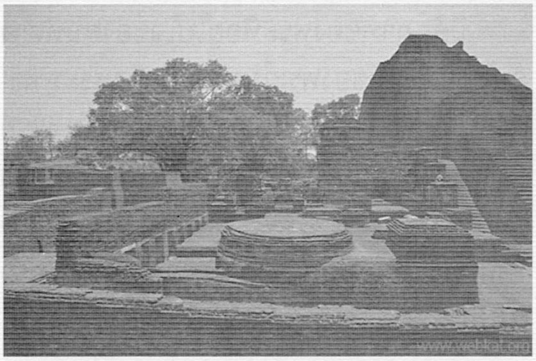
ให้คิดได้ คือให้เห็นคติธรรมดาของสังขารที่มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ เสื่อมสลาย และสูญสิ้นไป ถ้าเรารู้เข้าใจคติธรรมดาอย่างนี้แล้ว ใจเราก็จะได้ไม่เศร้าโศกเสียใจ มีใจผ่องใสเบิกบานอยู่ได้ เราไปเห็นสถานที่ทางพุทธศาสนาที่เคยรุ่งเรืองอยู่นานถึง ๑,๗๐๐ ปี ยิ่งใหญ่ขนาดไหน แต่ทำไมเดี๋ยวนี้สูญสิ้นไป เหลือแต่ซาก บางแห่งซากก็ไม่มีเหลือ อย่างวังของพระเจ้าปเสนทิโกศล ซากก็หาไม่ได้ วัดบุพพารามที่นางวิสาขาสร้างขึ้น ก็ถูกแม่น้ำอจิรวดีพัดพาไปหมด ไม่มีเหลือเลยแม้แต่ซาก ถ้าใจของเราไม่รู้เท่าทันไตรลักษณ์ เราก็อาจจะเศร้าโศกมัวหมองก็ได้

เพราะฉะนั้น เมื่อรู้ธรรมดาของสังขารอย่างนี้แล้ว ถึงจะมองเห็นความเกิดขึ้นเสื่อมสูญไป ใจเราก็ผ่องใสเบิกบานอยู่ได้ เป็นอิสระ อันนี้ก็เป็นการปรับใจภายใน ทำใจได้ดี นี้เป็นประการหนึ่ง

ต่อไป คติที่ ๒ ก็คือว่า เป็นเครื่องเตือนใจให้ได้คิด โดย **เป็นบทเรียนให้ไม่ประมาท** เพราะสิ่งอย่างนี้ หรือความเสื่อมความสูญสิ้นนั้น ไม่ควรให้เกิดขึ้นบ่อยๆ ไม่ควรให้เกิดขึ้นอีก และไม่ควรให้เกิดขึ้นโดยง่าย คือ ไม่ควรปล่อยหรือไม่ควรยอมให้เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น **สิ่งใดที่เกิดขึ้นมาในอดีต แล้วเป็นเหตุแห่งความเสื่อม**

ร่องรอยพระพุทธศาสนาในมหาสมุทรแถบอินโดนีเซีย

มหาวิทยาลัยนาลันทาที่เคยรุ่งเรืองในอดีต

สิ่งนั้นเราควรหลีกเลี่ยง สิ่งใดเป็นเหตุแห่งความเจริญ เราก็ช่วยกันสร้างสรรค์ต่อไป นี่เป็นคติของความไม่ประมาท

พระพุทธเจ้าเมื่อสอน มักสอนทั้ง ๒ อย่างนี้ คือ สอนข้อที่หนึ่ง เพื่อให้ใจของเราเป็นอิสระอยู่ได้ ผ่องใสเบิกบาน ไม่เศร้าโศก และก็สอนข้อที่สอง เพื่อให้บทเรียนที่จะทำให้เกิดความไม่ประมาท โดยแสดงออกมาเป็นการกระทำที่จะปรับปรุงภายนอกให้มันดี ให้มันเจริญงอกงามต่อไปด้วย

บางทีเราได้อันเดียว พวกหนึ่ง ได้แต่ปรับใจภายใน ทำใจไม่ให้เศร้าโศก แล้วก็ไม่ปรับปรุงข้างนอก เกิดความประมาท ก็ปล่อยปละละเลย ก็เสื่อมอีก มีแต่เสื่อมเรื่อยไปจนสูญหมด ส่วนอีกบางพวก ก็เอาแต่ไม่ประมาท จะต้องแก้ไขปรับปรุง โดยที่ในใจก็อาจจะเศร้าหมอง

เพราะฉะนั้น **ต้องให้ได้ทั้ง ๒ อย่าง** เมื่อชาวพุทธปฏิบัติธรรมไม่ครบ พุทธศาสนาเองก็จะเสื่อม

หนึ่ง ใจต้องเป็นอิสระ ผ่องใส เบิกบานเสมอ

สอง ต้องได้ความไม่ประมาท ที่จะกระทำการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสื่อม และสร้างความดีงาม ความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป

นี้ก็เป็นคติที่ได้ จากเรื่องสังเวชนียสถานที่ผ่านมา ก็เข้ากับคติคำว่า **สังเวช** ที่อาตมาภาพได้กล่าวมาแล้วว่า

สังเวช นั้นแปลว่า กระตุ้นใจให้ได้ความคิด คิดอะไร

- **คิดรู้เท่าทันความจริง** ปลงใจวางใจได้อย่างหนึ่ง

- **คิดที่จะไม่ประมาท** ที่จะเร่งป้องกันและแก้ไขปรับปรุง ให้มีแต่ความเจริญงอกงามมั่นคง และความดีงาม อย่างหนึ่ง

นี่ อินเดียก็ผ่านไปแล้ว ความเสื่อม ความพินาศสูญสิ้นก็ได้เกิดขึ้นแล้ว เป็นบทธรรม และบทสอนธรรมอันยิ่งใหญ่

พระพุทธศาสนาก็อยู่ในประเทศไทย ในโลกเขาก็ยังถือว่าพุทธศาสนานี้เจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา ก็นับว่าเรามีโชคดีที่เป็นที่รองรับเป็นแหล่งใหญ่ของพระพุทธศาสนา แม้ว่าบ้านเมืองของเรา พุทธศาสนาบางครั้งจะเจริญบ้างเสื่อมบ้าง เป็นคติธรรมดา แต่เราก็ต้องพยายามช่วยกันรักษาไว้สืบต่อไป

เราจะเห็นว่า บางคราวพุทธศาสนาในเมืองเสื่อมไป แต่พระในป่าก็ยังช่วยรักษาพุทธศาสนาไว้ แต่ก็ต้องเตือนพระในป่าท่านเหมือนกันว่า

ต้องเอาธุระกับการส่วนรวมด้วย อย่าถือคติไม่ยุ่งไม่เกี่ยว และต้องสอน ต้องชักจูงชาวบ้านให้มีทัศนคติทางธรรมที่ถูกต้อง เอากิจเอาการของส่วนรวม อะไรเข้ามากระทบกระเทือนพระศาสนา ก็ต้องขวนขวายป้องกันแก้ไข พระพุทธศาสนาจึงจะรักษาอยู่ได้ด้วยดี

เป็นอันว่า พุทธศาสนาในเมืองไทยนี้ ก็ให้เราช่วยกันรักษาไว้ แต่การที่จะรักษาด้วยดีนั้นเราก็ต้อง**เรียนคติที่ได้รับจากอดีต** มีบทเรียนมาช่วยด้วย

ความรู้ในอดีตนั่นแหละจะมาช่วยเราอาตมภาพกล่าวไว้อย่างหนึ่งแล้ว ก็ขอกล่าว

ต่อไป เคยพูดไว้ที่หนึ่งว่า **การที่จะเข้าใจพุทธ-ศาสนาให้ได้ดีนั้น ไม่ใช่เพราะเรียนหลักคำสอนเท่านั้น จะต้องรู้เหตุการณ์ความเป็นมาด้วย อันนั้นจะช่วยให้เราเข้าใจได้ดีขึ้น** เพราะว่าการที่จะเข้าใจคำสอนที่เป็นตัวการหลักของพระพุทธศาสนานั้น องค์ประกอบอย่างหนึ่งก็คือ**เราจะต้องมีการตีความ** คนเรานี้อ่านอะไรก็ตาม เรียนอะไรก็ตาม เราจะมีการตีความด้วย

ทีนี้ การตีความนั้น ก็มักจะอาศัยภูมิหลังคือความรู้ในเหตุการณ์ความเป็นมาของเราเข้าไปประกอบ ยกตัวอย่างง่ายๆ เมื่อเราไปอินเดีย เรามีภูมิหลัง มีประสบการณ์ของเราเราไปพบคนอินเดีย เราก็ตีความตามภูมิหลังของเรา ชาวอินเดียโคลงหัว เรานึกว่าเขาปฏิเสธ นี่ก็คือตีความตามภูมิหลังประสบการณ์ที่เรามี แต่อินเดียเขาโคลงหัว หมายความว่า เขารับใช่ไหม มันตรงข้าม เพราะฉะนั้นเราต้องเรียนรู้เหตุการณ์ความเป็นไป ภูมิหลังวัฒนธรรมของอินเดียด้วย เราจึงจะเข้าใจถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม ความหมายทางคำสอนก็ต้องเรียนด้วย ต้องประกอบกันทั้งคู่ ไม่เช่นนั้นการตีความก็อาจจะผิด เช่นอย่างในเรื่องพระผู้ที่ตีความไปตามเหตุการณ์ หรือตามประสบการณ์ ถ้าถามว่าความหมายของ **สมณะ** คืออะไร สมณะในพุทธศาสนาคืออะไร สมณะมีความหมายว่าอะไร ถ้าเราไม่มีหลัก ก็อาจจะยุ่ง

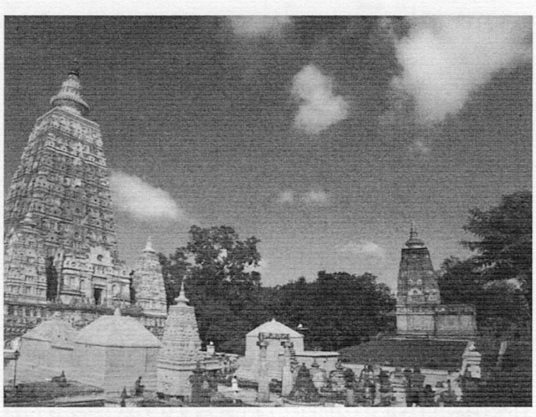
ภาพของความเป็นสมณะอยู่ที่ไหน พวกหนึ่งอาจจะมองว่า พระ ได้แก่ผู้มีฤทธิ์มีปาฏิหาริย์ อยู่ที่ขลัง อย่างนี้ก็มี หมายถึงว่าถ้าเป็นพระ เป็นนักบวช ก็ต้องเป็นผู้มีฤทธิ์มีปาฏิหาริย์ พวกนี้ก็จะหวังฤทธิ์ หวังปาฏิหาริย์จากพระ ทีนี้ บางคนในสมัยปัจจุบัน อาจจะมองพระเป็นนักเรี่ยไรก็ได้ ถ้าเห็นพระก็ว่านักเรี่ยไรมาแล้ว มีหวังจะเสียเงินอีกแล้ว

นี่คือภาพของพระที่อยู่ในใจของคนที่ต่างกันไป แต่ภาพของพระในประวัติของพระพุทธ-ศาสนาที่แท้จริง คือผู้สงบ ผู้ไม่มีภัยอันตรายใดๆ ตามโอวาทปาติโมกข์ที่เราพูดกันในวันมาฆบูชา **น หิ ปพฺพชิโต ปรูปฆาตี สมโณ โหติ ปรํ วิเหฐยนฺโต** ผู้ที่ทำร้ายผู้อื่นไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต ผู้เบียดเบียนผู้อื่นไม่เป็นสมณะ

หมายความว่า **ภาพของสมณะในความหมายของเราตามหลักของพระพุทธศาสนาคือผู้ไม่มีภัยอันตราย** ไปที่ไหนก็มีแต่ทำให้เกิดความสงบ ความปลอดโปร่งโล่งใจ พระเป็นเครื่องหมายของความไม่มีภัย พระไปที่ไหนคนก็รู้สึกร่มเย็น มีความปลอดโปร่งโล่งใจไม่ต้องระแวงภัย เพราะฉะนั้น ถ้าเราช่วยกันรักษาภาพอันนี้ไว้ได้ สมณะในพระพุทธศาสนาก็อยู่ในความหมายที่แท้จริง

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เราจะต้องเรียนรู้ไว้ทั้งเหตุการณ์ความเป็นมา และหลักคำสอนที่แท้จริง เอามาใช้เพื่อจะบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงอยู่ต่อไป การที่พระพุทธศาสนาจะเจริญมั่นคง เราต้องรักษาตัวหลักธรรมที่แท้จริงไว้ให้ได้ ตีความให้ถูกต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ ปฏิบัติตามให้ถูกตรง

นี่ก็คือคติจากทั้งหมดที่ได้ผ่านมา ทั้งที่ดูรู้เห็นด้วยตาตนเอง และที่อาตมภาพได้กล่าวเสริม

ที่มา : จากหนังสือ ตามทางพุทธกิจ หน้า ๑๕๒ - ๑๕๗ ของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

กษัตริย์แห่งภูฏาน กับ "ในหลวง" ของเรา
ความผูกพันที่มากกว่ามิตรประเทศ

ในช่วงเวลาแห่งความโศกเศร้าของปวงชนชาวไทย ที่เพิ่งสูญเสียองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ยังมีกษัตริย์อีกพระองค์หนึ่งที่ทรงโทมนัสไม่ต่างจากประชาชนชาวไทย นั่นคือ **สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก แห่งราชอาณาจักรภูฏาน** ผู้ทรงเป็นที่คุ้นเคยของประชาชนชาวไทยจำนวนมาก โดยสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งภูฏาน ทรงนำพระราชวงศ์และประชาชนของพระองค์สวดมนต์และจุดเทียนเพื่อถวายอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

คนไทยเริ่มรู้จักสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงเป็นมกุฎราชกุมารแห่งภูฏาน เสด็จทรงร่วมในพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ด้วยพระจริยาวัตรที่งดงามทำให้ประชาชนชาวไทยประทับใจตั้งแต่ครั้งนั้น

เป็นที่ทราบกันว่า สมเด็จพระราชาธิบดีแห่งภูฏานทรงมีความใกล้ชิดกับพระราชวงศ์ของไทย และทรงนับถือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศเป็นแบบอย่างในการพัฒนาประเทศ มกุฎราชกุมารจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ได้เคยเสด็จพระราชดำเนินมาประเทศไทยหลายครั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ได้ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้โครงการหลวงใช้เป็นทุนรอนในการช่วยเหลือพัฒนาภูฏานมาแล้วหลายปี ขณะที่เจ้าชายจิกมี ก็ทรงได้ยิน ได้ฟัง และเฝ้าติดตามพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของประเทศไทยมา ตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ด้วยความชื่นชมและยกย่อง

เมื่อครั้งหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี องค์ประธานมูลนิธิโครงการหลวงเสด็จเยือนภูฏาน และได้เข้าเฝ้าพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ได้ทรงมีรับสั่งถึงงานพัฒนาร่วมกัน เนื่องจากโครงการหลวงได้ผ่านงานพัฒนาด้านเกษตรที่สูงมายาวนาน

ขณะที่ภูฏานเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ดี แต่รายได้ของประชากรไม่มาก และมีปัญหาภูมิประเทศพื้นที่ซึ่งเป็นภูเขาสูง แนวทางร่วมมือเพื่อการพัฒนาบน

พื้นที่สูงของทั้ง ๒ ประเทศจึงเริ่มต้น จากนักวิชาการ นักการทูต รัฐมนตรีด้านการเกษตรของภูฏาน เดินทางมาศึกษาและเรียนรู้งานที่จังหวัดเชียงใหม่ คือ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

หนึ่งปีให้หลัง เจ้าชายจิกมี ก็เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเรียนรู้งานด้วยพระองค์เอง กลางเดือนมีนาคม ๒๕๔๖ และทรงประทับแรมอยู่ที่อ่างขางนี้ ๑ คืนด้วย การเสด็จพระราชดำเนินเชียงใหม่ในปีนั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ยังทรงพระราชทานพระราชวโรกาสให้เจ้าชายจิกมีเข้าเฝ้าที่พระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์อีกด้วย

และในปีเดียวกันนั้น สมเด็จพระราชินีแห่งภูฏาน พระราชมารดาของเจ้าชายจิกมี และพระขนิษฐา ก็เสด็จพระราชดำเนินเยือนสถานีเกษตรหลวงอ่างขางอีกถึง ๒ ครั้ง ปัจจุบัน นักวิชาการโครงการหลวงจากประเทศไทย ได้เดินทางไปแนะแนวทางการปลูกไม้ผลเมืองหนาวแก่ชาวภูฏาน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นทางตอนล่างของประเทศที่เริ่มปลูกมะม่วง หรือทางตอนเหนือที่สนใจการปลูกพืชเมืองหนาว ขณะที่แต่ละปีนักวิชาการจากภูฏานก็จะเดินทางมาฝึกงานที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขางมิได้ขาด

ในโอกาสที่ เจ้าชายจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก รับการถวายปริญญา สาขาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาปรัชญาการเมืองและเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ ๒๖ พ.ย. ๒๕๔๖ ซึ่งในปีนั้นยังเป็นปีมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เจ้าชายได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า

"สำหรับปีนี้ เป็นปีมหามงคลของคนไทยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบ ๖๐ ปี และเป็นปีที่พิเศษสำหรับข้าพเจ้าเช่นกัน ข้าพเจ้ารัก เคารพ และชื่นชมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมาก พระองค์ท่านทรงเป็นสุดยอดพระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้ามีความศรัทธาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างลึกซึ้งในหลายๆ เรื่อง ปีนี้เป็นปีที่สำคัญมากสำหรับข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าจะไม่มีวันลืมทุกครั้งที่ได้มาประเทศไทย ข้าพเจ้าจะไม่ลืมประสบการณ์ในครั้งนี้ ทุกครั้งที่ข้าพเจ้านึกถึงจะมีความสุขและจะชื่นชมกับความทรงจำนี้ไปตลอดชีวิต

เนื่องในโอกาสรับปริญญาบัตรครั้งนี้ จะต้องเป็นเยาวชนที่จะต้องเรียนรู้อะไรหลายอย่าง ซึ่งตัวอย่างที่จะเรียนรู้นั้น หาได้ไม่ยากเลย คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง พระองค์ทรงเป็นบุคคลที่สำคัญสำหรับข้าพเจ้า พระองค์ทรงงานอย่างหนัก พระทัยดี ทรงมีความยุติธรรม ทรงเป็นบุคคลที่มีความพยายาม มุ่งมั่น ทำเพื่อประเทศชาติ ข้าพเจ้าอยากจะให้เยาวชนไทยและคนไทย ยึดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแรงบันดาลใจในการปฏิบัติตน เพื่อดำรงชีวิตตามที่พระองค์ปฏิบัติ"

พระราชาจิกมี ทรงติดพระบรมฉายาลักษณ์ในหลวงของเรา ไว้เสมอกับของพระราชบิดา อย่างนี้แม้ไม่ได้พูด ก็สะท้อนให้รู้ว่าพระองค์ทรงนับถือในหลวงของเราเพียงใด.

ที่มา : หนังสือพิมพ์ข่าวสด วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙

ข้อคิดธรรม :

เปลี่ยนทุกข์ – เศร้า เป็นพลังสร้างสรรค์ประโยชน์

พระครูประคุณสรกิจ
(พระอาจารย์มหาการุณย์ กุสลนันโท)

ช่วงเวลานี้ มองไปทางไหน ดูข่าวสารอะไร ก็มีแต่ความเศร้า ความอาลัย พระก็เป็นห่วง ถ้าญาติโยมอยู่ในสภาพนี้บ่อยๆ นานๆ สุขภาพก็จะแย่ ภารกิจการงานก็จะทำไม่ได้ หรือทำไม่ดี

ในทางพระถือว่า ใจที่เศร้าโศก อาลัย อาดูร เป็นสภาพของสิ่งที่เรียกว่า อกุศล เพราะมีสภาพประทุษร้ายจิตใจ ทำให้ใจมีความทุกข์ โทมนัส

จริงอยู่ ความรู้สึกนี้ เกิดขึ้นเอง และยากจะดึงใจให้ถอนออกได้ เราก็ต้องพิจารณาให้เห็นโทษ และถอนใจออกจากอารมณ์นั้นให้ได้

สิ่งที่จะช่วยถอนได้ก็คือ..

การพิจารณาด้วยปัญญา

พิจารณาอย่างไร

นี้แหละเป็นช่วงเวลาสำคัญของการปฏิบัติธรรม คือเอาสิ่งที่เราเรียน การฟังจากครูอาจารย์ สิ่งที่เราเคยมาสาธยาย มาพิจารณาให้เห็นจริง

แล้วใช้ความรู้สึกนี้ มากระตุ้นฉันทะ วิริยะ โดยมองเห็นว่า ชีวิตที่เหลือต่อไป เราจะประมาทมิได้

เราต้องเข้มแข็ง ต้องหาที่พึ่งที่ปลอดภัย และต้องช่วยกัน สร้างสรรค์ประโยชน์สุข ช่วยทำหน้าที่แทนพระองค์ท่านต่อไป

ฉะนั้น ต้องช่วยกันให้สติ ให้กำลังใจ

ให้คนไทยอย่าประมาท เร่งทำความดีถวายพ่อหลวง

รักกัน ดูแลกัน สามัคคีกัน ให้อภัยกันให้มาก และถือเป็น**จุดเปลี่ยนของชีวิต**ที่เราจะต้องไม่ประมาทอีกแล้ว

ตื่นตัวในการทำภารกิจหน้าที่ของเรา ให้ครบถ้วน ให้ดี นั่นแหละจะเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุด ให้เรารู้สึกว่า..

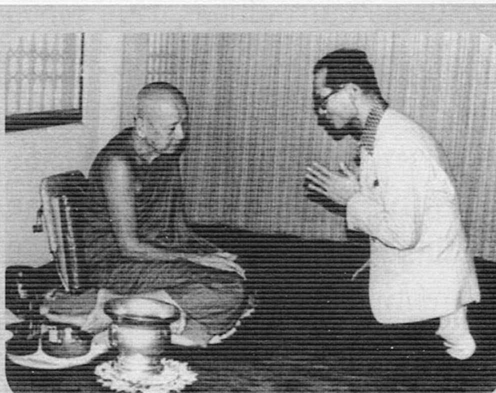
เวลาที่ผ่านไป เราได้ทำสิ่งที่ควรทำแล้ว ไม่นึกเสียดายเวลา ไม่เสียดายชีวิต เพราะเราได้ใช้ชีวิตอย่างมีค่า สมควรแก่ภารกิจเฉพาะหน้าที่มาถึงแล้ว

ขอให้ทุกท่านมีความเข้มแข็ง และประคับประคองตน และคนใกล้ชิด ให้ผ่านช่วงเวลาวิกฤติ ที่เราทั้งหลายต้องเผชิญร่วมกันอย่างมีสติ และปัญญา เพื่อชีวิตที่งอกงาม เป็นประโยชน์

เพื่อสังคมที่ดี มีสันติสุข และเพื่อความมั่นคงถาวรของสังคมและประเทศชาติ

อันเป็นที่รักยิ่งของเราทั้งหลายตลอดไป...

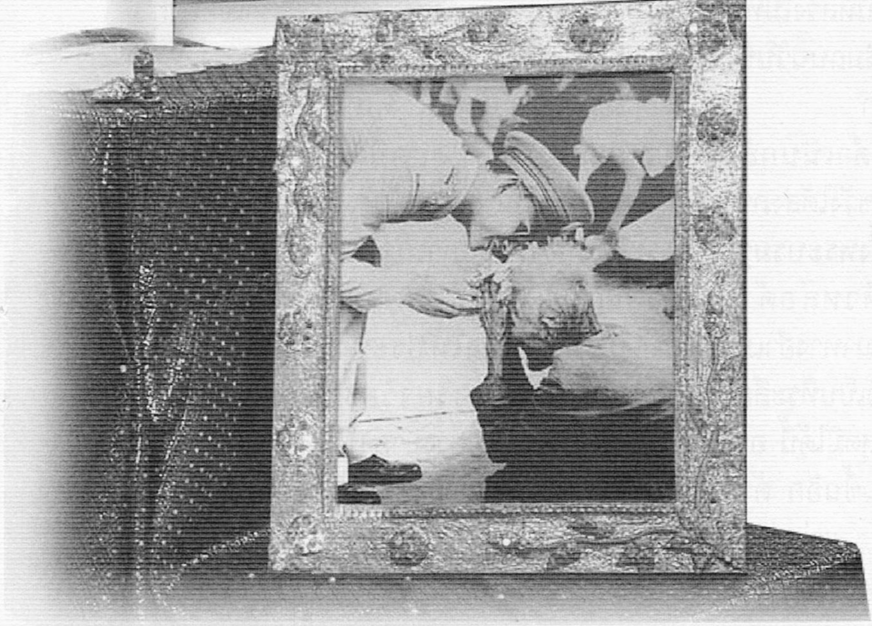
ปรารภธรรม เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙

“..ถ้าความตายมาปรากฏให้เห็นเฉพาะหน้า
น้อมนำเอามาพิจารณาถึงตัวของเรา
ว่าเราก็จะต้องเป็นเช่นเดียวกันนั้น
ตายแล้วเปื่อยเน่าเป็นอสุภ
แม้มีชีวิตอยู่ ก็ปฏิกูลโสโครก
เป็นของน่าเบื่อหน่าย
แล้วจะหายจากความเกลียดความกลัว
และจะมุ่งหน้าบำเพ็ญแต่ความดี อันมีสาระให้เกิดประโยชน์
แก่ตนทั้งโลกนี้และโลกหน้าสมกับธรรมที่ว่า
ธมฺมกาโม ภวํ โหติ ผู้ใคร่ต่อธรรม เป็นผู้เจริญ...”

ที่มา : งามอยู่ที่ผี ดีอยู่ที่พระ ละอยู่ที่ใจ
หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี

ภาพเล่าเรื่อง :

ดอกไม้แห่งหัวใจ

ภาพแห่งความตราตรึงใจและประทับใจของคนไทยทั้งชาติ ที่ได้รับการยอมรับให้เป็นภาพประวัติศาสตร์ภาพหนึ่ง ได้แก่ ภาพในหลวงทรงรับดอกบัวจาก "แม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์"

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกรภาคอีสานเป็นครั้งแรก ที่นครพนม บนเส้นทางรับเสด็จ ตรงสามแยกชยางกูร – เรณูนคร บ่ายวันที่ ๑๓ พ.ย. ๒๔๙๘ อาณัติ บุนนาค หัวหน้าส่วนช่างภาพประจำพระองค์ ได้บันทึกภาพในวินาทีสำคัญ ที่กลายเป็นภาพประวัติศาสตร์ภาพหนึ่งของประเทศ ภาพที่พูดได้มากกว่าคำพูดหนึ่งล้านคำ

วันนั้นหลังจากทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ณ วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร เสร็จสิ้นในช่วงเช้าแล้ว ทั้ง ๒ พระองค์ได้เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งกลับไปประทับแรม ณ จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ราษฎรที่รู้ข่าวก็พากันอุ้มลูก จูงหลาน หอบกันมารับเสด็จที่ริมถนนอย่างเนืองแน่น ดังเช่นครอบครัวจันทนิตย์ ที่ลูกหลานช่วยกันนำ**แม่ตุ้ม จันทนิตย์** วัย ๑๐๒ ปี ไปรอรับเสด็จ ณ จุดรับเสด็จห่างจากบ้าน ๗๐๐ เมตร โดยลูกหลานได้จัดหาดอกบัวสายสีชมพู ให้แม่เฒ่าจำนวน ๓ ดอก และพาออกไปรอที่แถวหน้าสุดเพื่อให้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทที่สุด

เปลวแดดร้อนแรงตั้งแต่เช้าจนสาย เที่ยงจนบ่าย แผดเผาจนดอกบัวสายในมือเหี่ยวโรย แต่หัวใจรักภักดีของหญิงชรายังเบิกบาน เมื่อเสด็จฯ มาถึงตรงหน้า แม่เฒ่าได้ยกดอกบัวสายโรยราสามดอกนั้น ขึ้นจบเหนือศีรษะแสดงความจงรักภักดีอย่างสุดซึ้ง พระเจ้าแผ่นดินทรงโน้มพระองค์อย่างต่ำที่สุด จนพระพักตร์แนบชิดกับศีรษะของแม่เฒ่า ทรงแย้มพระสรวลอย่างเอ็นดู พระหัตถ์แตะมือกร้านคล้ำของเกษตรกรชราชาวอีสานอย่างอ่อนโยน

เป็นคำบรรยายเหมือนไม่จำเป็น สำหรับภาพที่ไม่จำเป็นต้องบรรยาย ไม่มีใครรู้ว่าทรงกระซิบคำใดกับแม่เฒ่า แต่แน่นอนว่า

แม่เฒ่าไม่มีวันลืม เช่นเดียวกับที่ในหลวงไม่ทรงลืมราษฎรคนสำคัญ ที่ทรงพบริมถนนวันนั้น หลานและเหลนของแม่เฒ่าเล่าว่า

"หลังจากเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพฯ แล้ว ทางสำนักพระราชวังได้ส่งภาพรับเสด็จของแม่เฒ่าตุ้ม พร้อมทั้งพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหล่อด้วยปูนพลาสเตอร์ พระราชทานผ่านมาทางอำเภอพระธาตุพนม ให้แม่เฒ่าตุ้มเก็บไว้เป็นที่ระลึก"

พระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้นี้ อาจมีส่วนชุบชูชีวิตให้แม่เฒ่ายืนยาวขึ้นอีก ด้วยความสุขต่อมาอีกถึงสามปีเต็ม ๆ แม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ ราษฎรผู้โชคดีที่สุดคนหนึ่งในรัชกาลที่ ๙ สิ้นอายุขัยอย่างสงบด้วยโรคชราเมื่ออายุได้ ๑๐๕ ปี

ภาพที่แม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกบัว ๓ ดอกนี้ บันทึกภาพโดยนายอาณัต บุนนาค หัวหน้าส่วนช่างภาพประจำพระองค์ ซึ่งได้จับภาพในวินาทีสำคัญนี้ไว้ได้ ภาพนี้ถูกเรียกว่า **"ภาพดอกไม้แห่งหัวใจ"** อันเป็นภาพที่ทำให้ประชาชนชาวไทยได้ซาบซึ้ง ในพระจริยาวัตรอันงดงามของพระองค์ท่านเป็นอย่างมาก เป็นภาพแห่งความตราตรึงใจและประทับใจของคนไทยทั้งชาติมิลืมเลือน

ที่มา : "แม่เฒ่าตุ้ม จันทนิตย์" ภาคพิเศษ โดย คุณหญิงศรีนาถ สุริยะ วารสารไทย
http://www.dhammajak.net/forums/viewtopic.php?f=25&t=24547

พระบรมราโชวาท

ความเข้มแข็งในจิตใจนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องฝึกฝนแต่เล็ก
เพราะว่าต่อไป ถ้ามีชีวิตที่ลำบาก ไปประสบอุปสรรคใดๆ
ถ้าไม่มีความเข้มแข็ง ไม่มีความรู้ ไม่มีทางที่จะผ่านอุปสรรคนั้นได้
เพราะว่าถ้าไปเจออุปสรรคอะไร ก็ไม่มีอะไรที่จะมาช่วยเราได้
แต่ถ้ามีความรู้ มีอัธยาศัยที่ดี และมีความเข้มแข็ง ในกาย ในใจ
ก็สามารถที่จะผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ นั้นได้

พระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...
พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนโรงเรียนราชวินิต
วันศุกร์ ๓๑ ต.ค. ๒๕๑๘

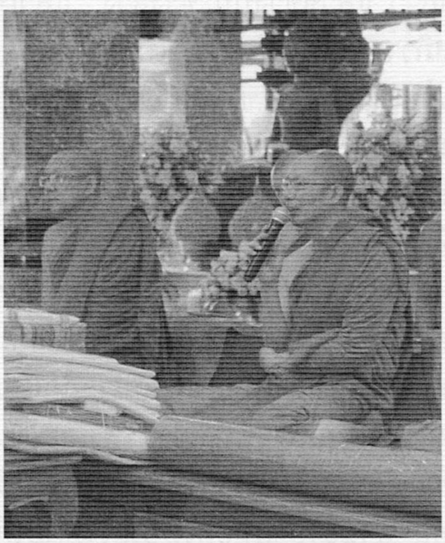

อัจฉริยสังเวชธรรม

ธีรปัญโญ

อาตมาตอนนี้จำพรรษาอยู่ที่วัดจากแดง ซึ่งเป็นสำนักเรียนบาลี และมีโอกาสกลับมาเยี่ยมวัดป่าบุญล้อมนานๆ ครั้ง เห็นความเปลี่ยนแปลงไป มีญาติโยมสนใจเข้าวัดฟังธรรมปฏิบัติมากขึ้นทุกปี ก็รู้สึกยินดี

ในวันนี้จะขอกล่าวถึงคำว่า "สังเวช (สัง-เว-ชะ)" สักนิดหนึ่ง พวกเราคงเคยได้ยินคำนี้ อย่างเราไปกราบนมัสการสังเวชนียสถาน ที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ แสดงธรรมจักร และ ปรินิพพาน สี่ที่นี้ท่านเรียกว่าสังเวชนียสถาน ทีนี้ในภาษาของเรา สังเวช (สัง-เว-ชะ) เราก็เอามาใช้กับคำว่า สลด สังเวช เราก็เข้าใจว่า ไปถึงที่โน่นก็ไปปลงสังเวช คือ ไปสลดใจจริงๆ เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะคำว่า สังเวช (สัง-เว-ชะ) ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า ไปสลดสังเวช ไปเศร้าใจ เพราะเราต้องเข้าใจก่อนว่าการเศร้าใจนี้เป็นอกุศล คือโทมนัส การ

เศร้าเสียใจ เวลาที่มหาบุรุษเกิด มหาบุรุษได้ตรัสรู้ มหาบุรุษได้แสดงธรรม มหาบุรุษได้จากเราไป เป็นเวลาที่เราควรจะสังเวช แต่สังเวชในที่นี้ ท่านบอกว่าให้ใช้ในอรรถ อโห ซึ่งแปลว่า **อัศจรรย์** เหมือนกับคำว่า "อะโห"

ในภาษาบาลี เป็นคำอุทาน

เวลาเจอสิ่งต่างๆ เราอุทานได้สองแบบ แบบแรก เวลาเราสลด เราอุทานว่า โอ้..อะโห.. โอ้หนอ เป็นอย่างนี้เนาะ เห็นคนที่ทำอกุศล แล้วต้องรับผลวิบาก เกิดความสลดใจ อุทานขึ้นมาว่า "อะโห" ก็ได้ หรืออีกอย่างหนึ่งคำว่า "อะโห" เราอุทานขึ้นมาเวลาที่เราเจออะไรที่อัศจรรย์ใจ เวลาที่เราเจออะไรที่อัศจรรย์ใจ ในภาษาไทยเราใช้คำว่า "โอ้โห" โอโห.. เป็นแบบนี้เชียวเรอะ หมายความว่าสิ่งนั้นไม่เคยมีมาก่อนแล้วมีขึ้นมา (ภาษาบาลีเรียก อพฺภูตธมฺม) ดังนั้นเวลาเราไปกราบสังเวชนียสถาน ไปกราบสถานที่ที่ท่านประสูติก็ดี ตรัสรู้ก็ดี แสดงธรรมก็ดี มันต้องน่าอัศจรรย์มากที่มหาบุรุษคนหนึ่งบำเพ็ญบารมีมาสี่อสงไขย แสนมหากัป ได้เกิดขึ้นมาในโลก มันน่าอัศจรรย์มากนะ ที่คนๆ หนึ่งจะเกิดขึ้นมาได้อย่างนี้ เกิดมาแล้วก็เดินได้เจ็ดก้าว แล้วชี้ข้างบน ข้างล่าง แล้วเปล่งอาสภิวาจาว่า "ในโลกนี้เราเป็นผู้เลิศที่สุด เราเป็นผู้ประเสริฐที่สุด ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย การเกิดอีกจะไม่มีสำหรับเรา" จะเรียกว่าเป็นวาจาประกาศอิสริยภาพของมวลมนุษยก็ว่าได้ เป็นสิ่งที่เราควรจะอัศจรรย์

และท่านก็ได้บำเพ็ญเพียร จนได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณใต้ต้นโพธิ์ เกิดพุทธรัตนะขึ้น เป็นสิ่งที่หาได้ยากมากอีกเช่นกัน บางกัปนี่ก็ไม่มีพระพุทธเจ้าตรัสรู้เลย นี่เป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ใจจริงๆ ท่านตรัสรู้เองคนเดียวไม่พอ ท่านยังถ่ายทอดให้ปัญจวัคคีย์ได้ฟังธัมมจักกัปปวัตนสูตร ได้สร้างธัมมรัตนะ สังฆรัตนะ ให้เกิดขึ้นในโลกด้วย อันนี้เป็นสิ่งที่เราควรจะอัศจรรย์ใจ

แล้วก็วันที่ท่านปรินิพพานเป็นวันที่ท่านวางภาระทั้งหมด ขันธ์ห้าที่ท่านแบกมาตลอดในการบำเพ็ญบารมีมา ท่านสามารถที่จะวางได้อย่างสง่างาม ท่านวางแล้ว ท่านก็ไปดี ตถาคต คือท่านไปอย่างดี เราควรจะแสดงความยินดีกับท่านถึงจะถูก ไม่ใช่เศร้าโศกเสียใจ เพราะการเศร้าโศกเสียใจนั้นเป็นโทมนัส เป็นธรรมฝ่ายอกุศล พูดจริงๆ เป็นการเห็นแก่ตัว คือ ท่าน

จากเราไป เราก็เลยไม่มีที่พึ่ง แต่หากเราเข้าใจธรรมะที่ท่านถ่ายทอด ที่ท่านทิ้งไว้ให้ ตัวอย่างที่ท่านแสดง ท่านทำเต็มที่ของท่านแล้ว ท่านก็ไปดีแล้ว เรานั่นแหละควรจะมีปีติถึงจะถูก ปีติปราโมทย์ในการที่ท่านได้ทำหน้าที่ของท่านอย่างเต็มที่แล้ว แล้วเราก็จะได้มีตัวอย่าง เห็นทางว่าเราเองก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน มีศักยภาพที่จะทำได้แบบท่านเลย เพียงแต่เราจะทำหรือไม่เท่านั้นเอง

เพราะฉะนั้นคำว่า สังเวชะ หรือ สังเวช เราควรจะใช้เสียใหม่ว่าเป็น**อัจฉริยสังเวช** คือ น่าอัศจรรย์จริงๆ ที่มีบุรุษอย่างนี้เกิดขึ้นในโลก เราควรจะถือว่าเป็นกุศล มีปีติเข้าประกอบ **องค์ธรรมของสังเวช คือ ปีติ แล้วเกิดวิริยะขึ้น ในการที่จะขวนขวายทำตามตัวอย่างที่ท่านได้สร้างเอาไว้**

ในหลวงของเราก็เหมือนกัน ท่านเป็น**มหาบุรุษ** ท่านเกิดมา ท่านได้สร้างประโยชน์ไว้มากมาย เราก็คงได้เรียนรู้ รับรู้ผ่านพระราชกรณียกิจที่พระองค์ท่านได้สร้างไว้ ชีวิตที่ท่านเกิดมา ท่านได้สร้างคุณประโยชนให้

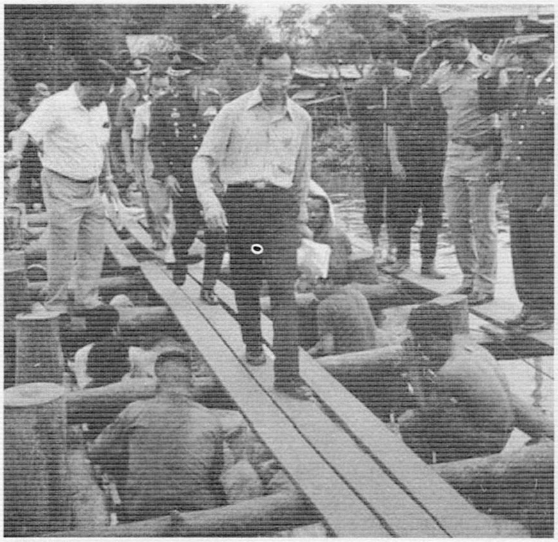

เมืองไทยเป็นอเนกประการ พระราชกรณียกิจที่ท่านฝากเราไว้ เรื่องของเศรษกิจพอเพียง เรื่องของการดูแลคนที่ยากไร้ต่างๆ โครงการหลวงมากมายที่ท่านได้ริเริ่มขึ้น ทุกคนก็ได้ประโยชน์

อย่างอาตมาไปอยู่ที่วัดจากแดง อยู่ใกล้สะพานภูมิพล แถวนั้นเรียกว่าคลองลัดโพธิ์ เป็นโครงการในพระราชดำริที่ในหลวงท่านดูแล ท่านไม่เพียงดูแลคนในชนบทอย่างเดียว ท่านก็ดูแลคนในเมืองด้วย เวลาเรามีปัญหาเรื่องการจราจร ปัญหาน้ำท่วม ท่านก็อุตส่าห์ขับรถไปดู แล้วคิดค้นโครงการขึ้นมาด้วยทุนทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อช่วยเหลือ ท่านได้สร้างสะพาน อาตมาได้ทราบจากท่านอาจารย์ซึ่งเล่าให้ฟังว่า บางวันเห็นรถขับมาเงียบๆ ตอนกลางคืน แล้วคนที่ลงมาดูงานก็คือในหลวงนี่เอง ท่านมาเงียบๆ ไม่รบกวนประชาชน และเสด็จมาเพื่อทำงานให้สำเร็จลุล่วงไป

แต่ก่อนนี้แถววัดที่อาตมาอยู่เป็นที่อันตราย มีโจรผู้ร้ายชุกชุม พอท่านสร้างโครงการที่เอาถนน เอาสะพานเข้าไป ขุดคลองตรงนั้นเพื่อช่วยระบายน้ำไม่ให้น้ำท่วม โจรผู้ร้ายก็ลดลง บริเวณนั้นก็กลายเป็นสถานที่สำคัญ เพราะมีต้นไม้เหลืออยู่หย่อมเดียว ถ้าใครนั่งเครื่องบินมองลงมาจะเห็นว่ามีต้นไม้เหลืออยู่นิดเดียว เขาเรียกว่าบางกระเจ้า จะว่าไป เรียกว่าเป็นเซ็นทรัลพาร์คของกรุงเทพก็ว่าได้ เพราะมันไม่มีพื้นที่สีเขียวที่อื่นเหลือแล้ว กลายเป็นตึกหมดแล้ว เดิมเขาจะทำหมู่บ้านจัดสรร แต่ในหลวงท่านไปซื้อที่คืนไว้ทำเป็นสวนสาธารณะ รักษา อนุรักษ์ต้นไม้ไว้ให้พวกเราให้เป็นปอดของชาวกรุงเทพฯ และชานเมือง

โครงการเหล่านี้มีมากมายที่ท่านริเริ่มที่ท่านได้สร้างไว้ พวกเราควรจะถือว่าสิ่งนี้เป็นอัจฉริยะ เป็นสิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน เจ็ดสิบปีแล้วหนอ เจ็ดสิบปีที่ท่านได้ครองราชย์ ได้พัฒนาความเจริญมากมาย พวกเราในฐานะที่เป็นลูกๆ ควรจะสานต่อสิ่งที่พ่อทำไว้ ถือโอกาสนี้ได้ระลึกถึงท่าน บุญคุณความดีที่ท่านทำไว้ก็ยังคงอยู่ ทุกครั้งที่เราทำความดี เราก็ระลึกถึงพ่อหลวงของเรา ตั้งใจเป็นส่วนหนึ่ง อย่างที่บอกแล้ว

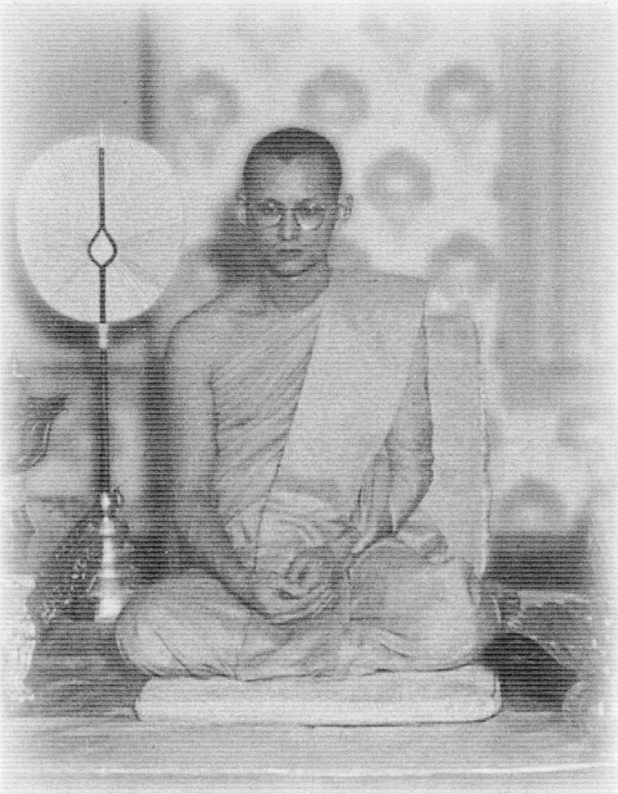
การที่เราตั้งใจจะไปพบกับท่านอีก "ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป" มันก็ต้องสร้างเหตุด้วย ไม่ใช่ว่าเราไม่ได้ทำอะไรเลย เราก็จะไม่มีโอกาสพบกับท่านอีก ดังนั้นเราจะต้องเดินบารมีไปพร้อมๆ กันด้วย ช่วยกันสรรค์สร้างสังคมไทย สังคมโลกให้น่าอยู่ขึ้น คนละเล็กคนละน้อย สิ่งที่เรามีอยู่ใกล้ตัวเราก็เริ่มจากสิ่งนั้น คิดว่าถ้าพ่อหลวงอยู่ ท่านจะทำอะไร แล้วก็ตั้งใจในการที่จะเจริญกุศลของเราต่อไป

เพราะฉะนั้นในวัฏสงสารอันยาวไกลนี้ ทางต่างๆ ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ เราจะต้องฝ่าฟัน ทุกสิ่งทุกอย่างที่สำคัญมันจะต้องมีอุปสรรคเสมอ ขอให้พวกเรามีกำลังใจที่จะฝ่าฟัน โดยเอาพ่อหลวงของเราเป็นตัวอย่าง หรือ เอาความสังเวช คือความอัศจรรย์ใจ มีปีติปราโมทย์ต่อมหาบุรุษที่ได้ดำเนินไปก่อนหน้าเราแล้ว เราก็ช่วยกันที่จะสานต่อ อย่างนี้จึงจะถือว่าเป็นไปตามพระราชกุศลอย่างแท้จริง

วันนี้พวกเราก็มารักษาศีลแล้ว ได้ฟังเทศน์ฟังธรรมแล้ว ได้ให้ทานแล้ว เป็นปัจจัยอันหนึ่ง เป็นบุญอันหนึ่งที่เราสามารถอุทิศให้เป็นพระราชกุศลได้ ขอให้พวกเราตั้งจิตสงบในการที่จะระลึกว่า ตอนนี้พ่อหลวงของเราอยู่ที่สวรรค์ชั้นไหน ขอให้ได้รับทราบและอนุโมทนา ท่านก็คงดีใจที่ลูกๆ ของท่านได้เจริญกุศลต่อไป มีโอกาสเดินทางมุ่งหน้าไปสู่ที่หมายเดียวกัน เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราก็คงสนใจที่จะดับทุกข์ทั้งปวงโดยมีนิพพานเป็นที่สุด ไม่ว่าที่นั่นจะไกลสักแค่ไหน เราก็ต้องเดินฝ่าฟันไป เรามีตัวอย่างที่พระบรมโพธิสัมภารได้ทำเป็นแนวทางไว้แล้ว วันข้างหน้าเราก็ต้องไปถึง

อาตมาก็ขอฝากธรรมะในเรื่องของสังเวชให้เราเข้าใจให้ถูกต้อง ในการที่จะทำใจให้เป็นกุศล เข้าใจธรรมะแล้วนำไปใช้ต่อไป ก็ขออนุโมทนากับญาติโยมทุกๆ ท่านในที่นี้ ให้มีความเจริญงอกงามในธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งๆ ขึ้นไป จนกว่าจะเข้าถึงความสุขอันนิรันดร์ ความสุขอันไม่มีทุกข์เจือปน เป็นเอกันตะบรมสุข คือสุขในพระนิพพาน พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง ในอนาคตกาลอันใกล้นี้ ด้วยกันทุกท่าน ทุกคนเทอญฯ

ที่มา : แสดงธรรมที่วัดป่าบุญล้อม อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

กวีนิพนธ์ :

ธรรมราชา

นอบธรรมิกราชเจ้า สุดใจ
ทรงแผ่ผลงานไกล ทั่วหล้า
ทรงทศพิธธรรมไสว ส่องสว่าง โลกเฮย
ธ แม่น "โพธิสัตว์" จ้า แจ่มแจ้งมหิดล

ทรงยังชนแช่มชื่น หฤทัย
ทรงแสดงวาทะนัย ปราชญ์ชี้
ทรงสร้างบ่มบารมีชัย สิบทัศ ถ้วนแล
ธ ย่อมคือเทพฉะนี้ สถิตไท้เทิดไทย ๑๓

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

สาระชวนรู้ :

ทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์

"เสาหลักแห่งความมั่นคง" "พ่อของแผ่นดิน" "แสงสว่างนำทาง" พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นทุกอย่างที่กล่าวมาสำหรับประชาชนชาวไทย และทรงเป็นมากยิ่งกว่านั้น

ชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวยังประเทศไทยมักจะแสดงความแปลกประหลาดใจ ที่ได้รับรู้ถึงความรักเทิดทูนอย่างสูงของปวงชนชาวไทยที่มีต่อพระเจ้าอยู่หัว แต่ความแปลกใจนั้นก็หายไปอย่างรวดเร็วเมื่อพวกเขาได้รับรู้ถึงการอุทิศพระองค์เพื่อปวงชนชาวไทยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะปวงชนชาวไทยที่มีความยากจน

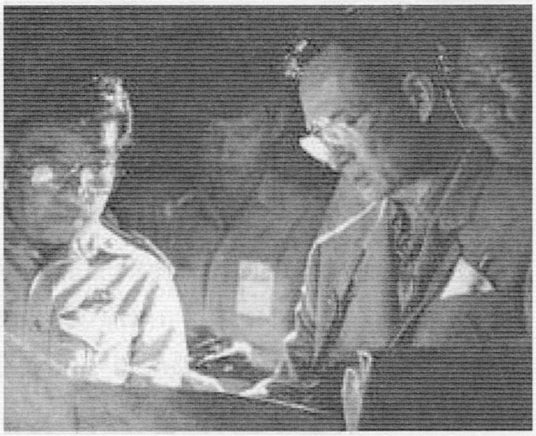
ดังนั้นพวกเขาจึงเข้าใจได้ว่าสาเหตุที่ชาวไทยรักเทิดทูนพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมากก็เพราะพระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจของพระองค์ สิ่งนี้คือสิ่งน่าชื่นชมที่สุดในสังคมซึ่งไม่มีสิทธิพิเศษทางชนชั้น **นั่นคือสิ่งที่พระองค์ได้รับจากความอุทิศตน และการทำงานหนัก มิใช่จากสิทธิพิเศษอันได้มาโดยกำเนิด** และโดยเหตุผลเช่นนี้ พระมหากษัตริย์ไทยจึงทรงได้รับความรักเทิดทูนอย่างมากจากประชาชนของพระองค์ เพราะพระองค์ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประชาชนอย่างมาก เป็นเหตุผลง่ายๆ เช่นนั้นเอง

แต่ความรักเทิดทูนที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นเพียงความรู้สึกที่เกิดขึ้นอย่างง่ายๆ เช่นนั้นหรือเปล่า ?

พระบาทสมเด็จเจ้าอยู่หัว มักจะได้รับการกล่าวถึงว่า**เป็นกษัตริย์ที่ทรงงานหนักมากที่สุดในโลก** ซึ่งพระองค์ก็ทรงเป็นเช่นนั้นจริงๆ ในระยะเวลา ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริเริ่มต้นโครงการนับพันโครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท และเพื่อทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายไปอย่างมากให้กลับฟื้นขึ้นมาใหม่

ภายในระยะเวลา ๗ ทศวรรษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละปีในพื้นที่ทุรกันดาร พระองค์เสด็จเยี่ยมเยียนชาวบ้านในทั่วทุกภูมิภาคเพื่อทรง

รับฟังปัญหาของชาวบ้าน เพื่อทรงซักถามถึงสิ่งที่ชาวบ้านต้องการให้ช่วยเหลือเพื่อบรรเทาปัญหา และเพื่อส่งเสริมศักยภาพของพวกเขาโดยการให้การสนับสนุนทุกทาง เพื่อให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองในระยะยาว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงใช้ความชื่นชอบในวิทยาศาสตร์ของพระองค์เพื่อประโยชน์ของประเทศ โดยทรงคิดค้นหลากหลายเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่าย เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วมฉับพลัน น้ำเสีย การกัดเซาะของดิน การขาดแคลนพลังงาน และสาธารณสุข และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร

สมัยใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงยังทรงสามารถติดตามสถานการณ์ของประชาชนของพระองค์อย่างใกล้ชิด ด้วยมีพระประสงค์ให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลือในทันทีเมื่อมีความต้องการ

ดังนั้นความจงรักภักดีของพวกเราต่อพระองค์นั้นจึงลึกซึ้งและรับรู้ได้อย่างชัดเจน

เรารู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ แต่ความรักเทิดทูนในพระองค์ไม่ได้เพียงมาจาก**พระราชกรณียกิจของพระองค์** แต่หากยังมาจาก**สิ่งซึ่งพระองค์เป็น**

ในสายตาของประชาชนชาวไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**ทรงเป็นแบบอย่างของคุณงามความดี เป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์** พระองค์ทรงทำให้ความศรัทธาของพวกเราในการทำความดียังมั่นคงอยู่ ในยุคที่การเมืองที่สกปรก และการแก่งแย่งแข่งขันอันทุจริตมีอยู่ทั่วไป

ประเทศไทยในปัจจุบันแตกต่างจากประเทศไทยเมื่อ ๖๐ ปีที่แล้ว จากประเทศสังคมเกษตรกรรมเรียบง่าย ยึดถือค่านิยมในเรื่องของความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง ปัจจุบันได้กลายเป็นประเทศที่ถูกพัฒนาเป็นสังคมเมือง สังคมแห่งการบริโภค ซึ่งเงินมีอำนาจมากที่สุด

จากสังคมซึ่งผู้คนปฏิบัติตามมาตรฐานของสังคม มาเป็นสังคมวัตถุนิยมและสุขนิยม

ประเทศไทยเองก็ประสบอุปสรรคปัญหาหลากหลายระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว เช่น สงครามเย็น กบฏคอมมิวนิสต์ การทำรัฐประหาร ความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ การก่อจลาจลบนท้องถนน การทุจริตของรัฐบาล การล้มละลายทางเศรษฐกิจ ภัยสึนามิ และความไม่สงบสุขในภาคใต้

ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความไม่มั่นคง การที่ตำรวจมีปัญหาคอร์รัปชันและกระบวนการยุติธรรมมีปัญหา ทำให้ศีลธรรมจรรยาหดหายไปจากสังคม เพราะประชาชนไม่สามารถพึ่งพากฎหมายได้ แต่ต้องพึ่งพาความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสามารถในการจ่ายเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

หากไม่มีองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พวกเราคงหมดสิ้นซึ่งศรัทธาของการทำความดีไปนานแล้ว

เมื่อเรามีแต่นักการเมืองที่ทุจริตและวางอำนาจบาตรใหญ่ หัวใจของเรากลับเบิกบานขึ้น เมื่อเห็นพระเจ้าอยู่หัวของเราเสด็จพระราชดำเนินไปยังหมู่บ้านอันห่างไกลอย่างไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยภายใต้แสงแดดที่แผดเผา หรือหยาดฝนที่โปรยปราย หรือด้วยการเดินทางที่แสนยากลำบากทุรกันดาร หรือทรงนั่งบนพื้นดินเพื่อมีพระราชปฏิสันถารกับประชาชนทั่วไปโดยไม่ถือพระองค์หรือไม่ทรงรังเกียจว่าพื้นจะเปรอะเปื้อนเพียงใด

เมื่อเหล่าคนรวยและมีอำนาจนิยมที่จะโอ้อวดความมั่งคั่งของพวกเขา หัวใจของพวกเราก็อบอุ่นเมื่อได้รับรู้ว่าพระเจ้าอยู่หัวของเราทรงใช้สิ่งของซึ่งผลิตภายในประเทศ รองเท้ากีฬาธรรมดา ไม่ทรงทิ้งดินสอที่ใช้แล้วเพียงครึ่งหนึ่ง ทรงเสวยข้าวซ้อมมือ แม้ว่าข้าวซ้อมมือมักจะถือกันว่าเป็นอาหารสำหรับนักโทษ และทรงรับสุนัขข้างถนนมาเป็นสุนัขทรงเลี้ยงในพระบรมมหาราชวัง ด้วยน้ำพระทัยที่ความรักความเมตตาอันบริสุทธิ์ยิ่ง

เมื่อสุขนิยมได้กลายเป็นสิ่งซึ่งครอบงำคนในชาติ การได้รับรู้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้มีความรอบคอบไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นเรื่องที่ดี

เมื่อมีไม่กี่คนที่กล้าที่จะเข้าไปยังบางพื้นที่ เช่นพื้นที่ที่มีความไม่สงบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่นั้น เนื่องจากพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่ที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือมากที่สุดและน่าห่วงมากที่สุด ทุกครั้งที่ทรงเสด็จฯ เยี่ยมเยียนราษฎร ไม่ว่าแห่งหนตำบลหรือภูมิภาคใด มิได้ทรงคำนึงถึงเส้นทางที่จะเสด็จพระราชดำเนินหรือ ภยันตรายใด ๆ หรือแม้พื้นที่ที่เสด็จฯ ไปจะต้องทรงพระดำเนินเป็นระยะทางหลาย ๆ กิโลเมตรตามเส้นทางที่ขรุขระ บางครั้งต้องขึ้นเขาลงห้วย บางครั้งต้องบุกป่าฝ่าดง ด้วยไม่มีเส้นทางถนนที่จะเข้าไปถึง ก็มิได้ทรงย่อท้อหรือเหนื่อยหน่ายพระราชหฤทัย หรือ แม้ขุนเขาจะสูงชัน แม้ฝนจะตกหนัก ตามเส้นทางที่จะเสด็จฯ ผ่าน เต็มไปด้วยน้ำขังและโคลนตม หรือแม้อากาศจะหนาวเหน็บ หรือร้อนอบอ้าว ก็ไม่ทรงถือเป็นอุปสรรคกีดขวางการเสด็จฯ ไปให้ถึงตัวราษฎรที่ทรงห่วงใย และต่างก็เฝ้ารอการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนอย่างใจจดจ่อ

เมื่อประเทศแสดงความไม่เต็มใจในการยอมรับชนกลุ่มน้อย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จไปเยี่ยมเยียนพวกชนกลุ่มน้อยนั้น เพื่อให้ปวงชนชาวไทยทั้งชาติ

รู้ว่า พวกเขาต้องเป็นมิตรต่อกัน หากต้องการให้เกิดความสงบสุขสันติ

เมื่อมีปัญหาเศรษฐกิจอันเกิดจากความละโมบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คนในประเทศกลับมามีจิตสำนึกที่สอดคล้องกับพุทธปรัชญา

เราได้เห็นความงดงามของความเรียบง่ายในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราได้เห็นความกล้าหาญ การให้โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความมานะบากบั่น และพระจริยวัตรทางพุทธศาสนาอันงดงาม

เมื่อเรารู้สึกใกล้ชิดกับพระองค์ เราย่อมรู้สึกถึงความดีงามของพระองค์ ซึ่งทำให้เรารู้สึกดีกับตัวเองมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เรายังคงติดอยู่กับโลกของการแข่งขันและความเห็นแก่ตัว

เราอาจรู้สึกสิ้นหวังกับความถดถอยของศีลธรรมจรรยาของคนในประเทศ เราอาจรู้สึกผิดหวังกับตัวเราเอง เมื่อเราไม่สามารถทัดทานหรือเท่าทันกับสิ่งยั่วยวนต่างๆ ที่อยู่รอบตัว แต่เราไม่เคยห่างหายจากการทำความดี นั่นเป็นเพราะเรามีพระเจ้าอยู่หัวของเราอยู่ในใจเสมอ

เพราะสิ่งซึ่งพระองค์ทรงเป็น ทำให้เรารู้ว่าเราจะต้องเพียรพยายามที่จะเป็นคนเช่นไร

ชีวิตเราอาจจะเต็มไปด้วยอุปสรรคขวากหนาม และเราอาจจะอ่อนแอและไม่สมบูรณ์พร้อม แต่เมื่อเรารู้ว่า เราได้รับความรักจากบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นแบบอย่างของความดีงาม จะทำให้เรามีพลังอันมหัศจรรย์ ที่จะเผชิญหน้าต่อสิ่งใดๆ ก็ตามที่อาจเกิดขึ้นได้ พร้อมที่จะได้เดินตามรอยเท้าพระองค์ พร้อมที่จะได้ค้นพบความดีงามในตัวเราเองในที่สุด

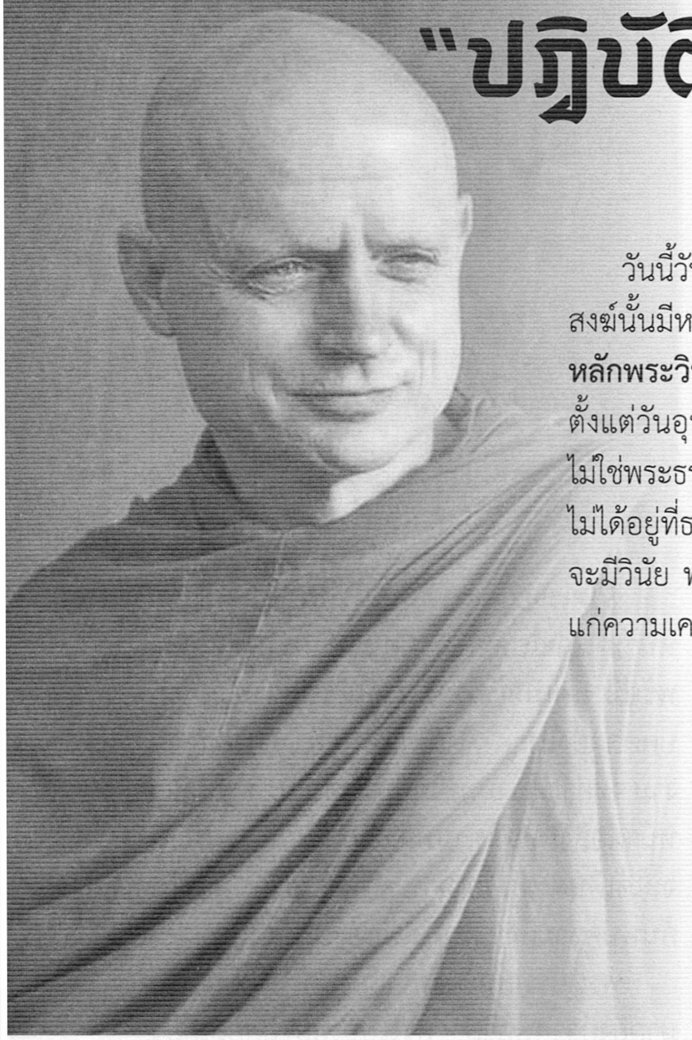
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นมากยิ่งกว่ากษัตริย์ ทรงเป็นเพียงบุคคลเดียวที่ทำให้เรากลับมามีความเชื่อในมนุษยธรรม และมีความเชื่อมั่นในตัวเองอีกครั้ง ในยามที่เรามีความทุกข์เข็ญและหมดหวัง และนั่นจึงเป็นเหตุผล ที่เรารักและเทิดทูนพระเจ้าอยู่หัวของเรายิ่งนัก

ที่มา : จากเพจของกองพันทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์

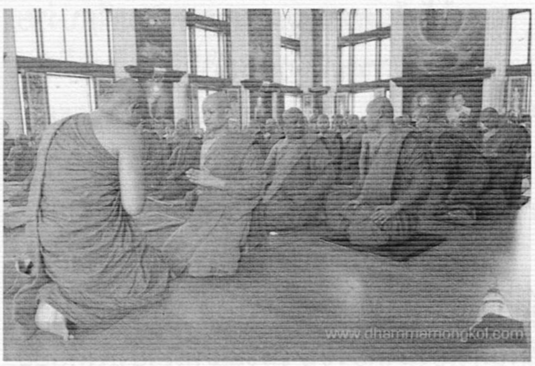
ปัญญาภิรมย์ :

เปลี่ยนภาษีความรัก เป็นความตระหนัก "ปฏิบัติบูชา"

พระอาจารย์ชยสาโร

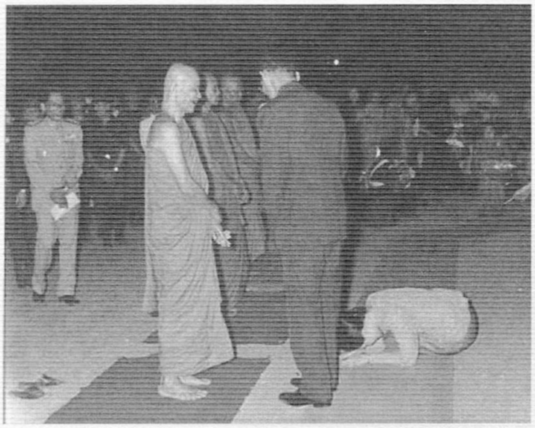

วันนี้วันออกพรรษา ชื่อว่า**วันมหาปวารณา** ในชีวิตของสงฆ์นั้นมีหลักการใหญ่ ๒ - ๓ หลักการ หลักการแรกคือ **หลักพระวินัย** ที่เราให้ความเคารพนับถือกับพระสงฆ์ทุกรูปตั้งแต่วันอุปสมบท ก็เพราะท่านเป็นผู้ทรงวินัย พระวินัยไม่ใช่พระธรรมนะ สำหรับสมมติสงฆ์ ความเป็นสงฆ์อยู่ที่วินัย ไม่ได้อยู่ที่ธรรม ธรรมนี้ไม่แน่ไม่นอน แต่อย่างน้อยสุดควรจะมีวินัย พระวินัยต้องเป็นเงื่อนไขให้สงฆ์เป็นสงฆ์ สมควรแก่ความเคารพนับถือเพราะท่านรักษาพระวินัย

อีกข้อหนึ่งก็คือ**หลักความสามัคคี** การอยู่เป็นหมู่คณะอย่างสมานสามัคคี ทำให้พระสงฆ์มีกำลัง เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อที่สุดต่อการเข้าถึงธรรม แต่ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันหลักการนี้ค่อนข้างจะอ่อนแอ ทำให้ต้องมีอีกหลัก ก็คือ**หลักปวารณา**

ปวารณา ก็คือพระทุกรูปต้องพร้อมที่จะรับข้อตักเตือน ข้อชี้แนะจากเพื่อนพรหมจรรย์ทุกรูป คือไม่ใช่ว่ายินดีรับคำตักเตือนจากผู้ใหญ่เท่านั้น ควรเป็นผู้ที่มุ่งต่อการชนะกิเลสของตนด้วยการยอมรับว่าทุกคนต้องมีจุดบอดอยู่บ้าง จึงให้ฟังเสียงสะท้อน ไม่ว่าท่านจะอาวุโสกว่าเราหรือพรรษาอ่อนกว่าเราก็ตาม เราจะต้องยินดีรับฟัง แต่ไม่ใช่จะเชื่อหรือเห็นด้วยเสมอไป บางทีผู้ที่ตักเตือนด้วยความหวังดี อาจจะเข้าใจเราผิดก็ได้ แต่พระพุทธองค์ต้องการให้สงฆ์เป็นสังคมตัวอย่าง เป็นสังคมในอุดมการณ์ จึงต้องอยู่ด้วยการปวารณากัน ที่จริงท่านก็ปวารณา

กันอยู่แล้ว แต่ในเมื่อวันออกพรรษา เป็นวันที่พระส่วนใหญ่จะเริ่มแยกย้ายกัน ไปนู่นไปนี่ จึงมีการปวารณาพิเศษ จึงเหมาะที่เรียกว่ามหา

ในวันมหาปวารณาเป็นวันที่คณะสงฆ์จะลงปาฏิโมกข์เหมือนวันอุโบสถทั่วไป พระแต่ละรูปจะปวารณาแก่สงฆ์ว่า ถ้ามีใครหรือพระองค์ใดองค์หนึ่ง ได้เห็น ได้รู้ ได้สงสัยว่าเรามีข้อผิดพลาดที่ควรจะปรับปรุงแก้ไข นิมนต์พูดได้เลย ถึงแม้ว่าเป็นพิธีกรรม นับเป็นการยืนยันพิเศษในหลักสำคัญของสถาบันสงฆ์ สังคมสงฆ์

ซึ่งเป็นคติเป็นข้อเตือนใจของฆราวาสทั้งหลายเราด้วยว่า สังคมทุกสังคม จะเจริญได้ ต้องมีหลักของศีล ต้องมีความเสียสละ ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความสมานสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน เคารพนับถือซึ่งกันและกัน ในเวลาอันสมควรด้วยความระมัดระวัง ด้วยสติ ด้วยความมั่นใจในความบริสุทธิ์ใจที่ถูกต้อง รู้ใจให้ข้อคิด ให้เสียงสะท้อนต่อกันและกัน หากผู้ใดไม่สนใจรับฟัง ไม่ยอมรับ ไม่สนใจข้อคิดข้อตักเตือนข้อแนะนำจากผู้อื่น ผู้นั้นก็อยู่ในสภาวะที่อันตราย แล้วก็จะทำผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปด้วย

เพราะฉะนั้นหลักการปวารณาก็เพื่อส่งเสริม**หลักของความไม่ประมาท** อันเป็นทางไปสู่อมตะ คือการหลุดพ้นจากความเกิด แก่ เจ็บ ตาย การพ้นทุกข์ทั้งหลายทั้งปวง ขึ้นอยู่กับความไม่ประมาท ความประมาทเป็นทางไปสู่ความตาย หมายถึงความตายแห่งคุณธรรม ผู้ที่อยู่ด้วยความประมาทกำลังดำเนินอยู่ในทางตันความไม่ประมาทก็คือความพร้อม ความพร้อมในทุกสถานการณ์ที่จะรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างดีที่สุด พร้อมที่จะทำสิ่งที่ควรทำ พูดสิ่งที่ควรพูด คิดในทางที่ควรคิด ถ้าเราประมาท เราก็ทำตามความเคยชิน หรือทำด้วยกิเลส

พวกที่ไม่ปฏิบัติธรรม ถึงจะมีคุณงามความดีอยู่ในใจบ้าง พอถึงเวลาที่มีความกดดันหรือว่ามีสิ่งท้าทาย กิเลสมักจะคล่องตัวกว่าเพราะเราวิ่งตามกิเลสมานาน ไม่รู้กี่ภพกี่ชาติแล้ว กิเลสปกครองจิตใจของเรา มีอำนาจเหนือคุณงามความดี คุณงามความดีจะขึ้นอยู่เหนือกิเลสก็ไม่ใช่โดยบังเอิญ เราต้องฝึกตนให้พร้อมที่จะอยู่ในโลกอย่างไม่เป็นปัญหาและไม่สร้างปัญหา ซึ่งต้องรู้เท่าทัน

พระพุทธเจ้าท่านสอนให้เราสนใจความจริงของชีวิต ต้องน้อมเข้ามา เรียกว่า **โอปนยิโก** ทำให้จิตใจเรา สูงขึ้น ดีขึ้น บริสุทธิ์ขึ้น คือทำให้เป็นการภาวนา และสิ่งที่สามัญที่สุด สิ่งที่คนประมาทมากที่สุด ก็คือธรรมชาติที่

ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างต้องเปลี่ยนแปลง แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นคืออาการที่ทุกคนก็ต้องยอมรับแม้จะไม่ใช่นักภาวนา พิจารณาให้เห็นว่าสิ่งทั้งหลายเปลี่ยนแปลงตามเหตุตามปัจจัย นี้คือปัญญา ในลัทธิในศาสนาทั่วไปก็จะมีลักษณะคำสอนที่ต่อต้านความเปลี่ยนแปลง หรือทำให้เรามีคำสอนที่เราสามารถยึดเหนี่ยวไว้ เพื่อจะไม่หวั่นไหวต่อความเปลี่ยนแปลง

แต่ทางพุทธศาสนากลับบอกว่าอย่ามองความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งคุกคาม หรือน่ากลัวน่าหวาดระแวง แต่ให้**รู้เท่าทัน** เราก็จะพ้นทุกข์ก็ด้วยปัญญา รู้จักพิจารณาความไม่เที่ยง ความไม่แน่นอนของชีวิต ทั้งด้านในและด้านนอกเป็นประจำ ต้องมีความรู้ตัว สนใจศึกษาประสบการณ์ สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วย่อมดับไปตามเหตุตามปัจจัย การที่เราพิจารณาอย่างนี้ทุกวันๆ จิตใจเราจะเปลี่ยน สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ศึกษาอย่างลึกซึ้งแล้ว ตัวผู้ศึกษาย่อมเปลี่ยน

คนเรามีสัญชาตญาณที่จะมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสิ่งที่ประทับใจ สิ่งที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดว่าเที่ยง คือเราไม่ได้เริ่มต้นตรงจุดกลางให้รู้เท่าทัน แต่เราพร้อมที่จะเห็นสิ่งทั้งหลายว่าเที่ยง มันรู้สึกเหมือนจะเที่ยงอยู่ตลอดเวลา นี้ไม่ใช่ระดับปรัชญาแต่มันเป็นระดับสัญชาตญาณหรือสามัญสำนึก

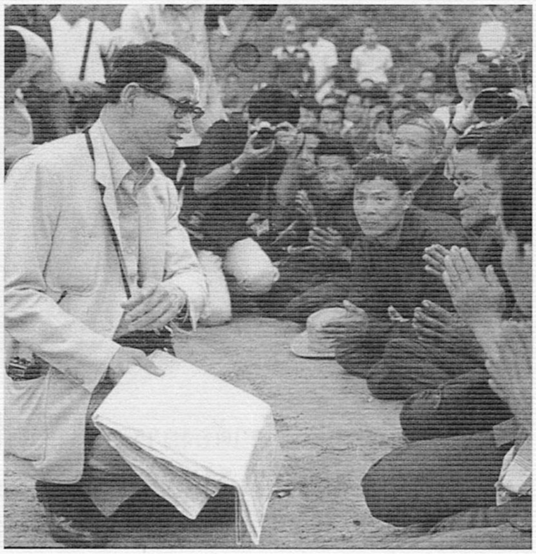
ทำไมเวลาเรารักใครสักคน เวลาเราต้องพลัดพรากจากผู้นั้น เราต้องเศร้า มันเป็นธรรมชาติ ทำไมบางคนเศร้านานเป็นปี บางคนก็เศร้าแต่เศร้าไม่นาน นี้คือสิ่งที่นักปฏิบัติควรจะสนใจศึกษา ความเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน แต่ในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ปฏิกิริยาความสุข ความทุกข์ ของคนที่ประสบเรื่องเดียวกัน แสดงออกไม่เหมือนกันเพราะอะไร

พระพุทธองค์ก็ให้เราพิจารณาในระหว่าง **ความรู้สึก** คนเรามักจะมองการปฏิบัติเหมือนปฐมพยาบาลว่าเราเป็นทุกข์แล้ว มีธรรมะข้อไหนบ้าง ที่ช่วยแก้ทุกข์ให้เราได้ แต่การป้องกันโรคย่อมดีกว่าแก้ไข ป้องกันโดยให้รู้ว่าความรักนี้มันไม่แน่นอน เปลี่ยนได้ตลอดเวลาเพราะผู้รักก็เปลี่ยน ผู้ที่เรารักก็เปลี่ยน ความรู้สึกสิ่งแวดล้อมก็เปลี่ยน ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนตามเหตุตามปัจจัย ที่ท่านเน้นให้เรามองในแง่ของเหตุปัจจัย เพื่อที่เราจะได้สำนึกว่าความเปลี่ยนแปลง ไม่เป็นไปตามใจเรา มันเป็นไปตามเหตุปัจจัย ในการที่เราน้อยใจ เสียใจ ก็เป็นความเศร้าของผู้ที่ยังไม่เข้าใจความเป็นธรรมดาของสิ่งทั้งหลาย ว่าต้องเปลี่ยนตามเหตุตามปัจจัย เอาแต่ความต้องการเอาตัวเองเป็นหลัก

เมื่อเราร้องออกมาว่า ทำไมมันเป็นอย่างนั้น ไม่น่าเป็นอย่างนั้นเลย อันนี้ก็คือเรากำลังร้องว่า มันไม่ใช่สิ่งที่เราต้องการ ทำไมสิ่งที่ไม่ต้องการเกิดขึ้นได้ ซึ่งผู้มีปัญญาก็ต้องตอบว่า ทำไมสิ่งที่ไม่ต้องการจะเกิดขึ้นไม่ได้ สิ่งที่ต้องการ สิ่งที่ไม่ต้องการ มันก็เกิดขึ้นสลับกันอยู่อย่างนั้น เป็นธรรมดาของชีวิต สิ่งใดจะอยู่ก็อยู่เพราะเหตุปัจจัยที่สนับสนุนให้อยู่ มีมากกว่าเหตุปัจจัยที่สนับสนุนให้ดับไป เมื่อพลังหรือว่าสิ่งที่สนับสนุนให้ไม่อยู่เพิ่มขึ้น มากกว่าเหตุปัจจัยที่ให้อยู่ มันก็จะดับไป มันก็เป็นธรรมดา

คำว่าธรรมดาเป็นศัพท์ที่ลึกซึ้งมาก ยิ่งนักปฏิบัติจะเข้าใจ จะซึ้งในคำนี้มากเลย เพราะเวลาเจอความเปลี่ยนแปลงอย่างไร ถึงแม้ว่าจะมีความไม่พอใจบ้าง หรือความเสียใจบ้าง ความเศร้าบ้าง ในขณะเดียวกันความรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาก็จะเกิดพร้อมกัน ถึงแม้ว่าจะมีความผูกพัน ความเสียดาย อาลัยอยู่บ้าง แต่พร้อมกับความเสียดายอาลัยนั้น ก็มีความซาบซึ้งเป็นธรรมดา ไม่ใช่ว่าเอาคำว่าธรรมดาปลอบใจอย่างเดียว แต่มันเป็นการรู้การเห็นความเป็นธรรมดาของสังขาร ต้องเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างอื่นไม่ได้

เราจะวิเคราะห์ได้ว่า ในบางเรื่อง ความต้องการของเรา มันไปสอดคล้องกับหลักธรรมดา เพราะฉะนั้นในเมื่อความต้องการของเราและกระแสของเหตุปัจจัยไปในทิศทาง

เดียวกัน สอดคล้องกัน เราจะหลงคิดว่ามันเป็นเพราะเรา ที่จริงมันไม่ใช่ เหมือนกับเรานั่งรถเขาไป สมัยก่อนนี้อาตมาก็โบกรถไปไหน โบกรถไปทั่วโลกเลย ยืนอยู่ข้างถนน เขาไปไหนก็ขอไปด้วย ทีนี้เราก็ไปกับเขาเพราะเขาไปทางนั้นอยู่แล้ว ไม่ใช่เพราะเราอยากให้เขาไป เขาจึงทำตามใจเรา เขาจะไปอยู่แล้ว เขาใจดีให้เราติดรถไป แต่ไม่ใช่เราไปเพราะว่าเราอยากไป แต่เราไปเพราะเขาอนุญาตให้เราไปด้วย

ง่ายๆ ดูที่ร่างกายนี้ ว่าเราต้องการจะกลั้นลมหายใจ กลั้นได้ไหม กลั้นได้ แต่มีเงื่อนไขว่าเราจะกลั้นได้ในระยะเวลาที่ธรรมชาติอนุญาตเท่านั้น พอถึงเวลาเกิน ๓๐ วินาที ๑ นาที ๒ นาที ถึงอยากจะกลั้นลมหายใจต่อ มันก็กลั้นไม่ได้ เพราะธรรมชาติไม่อนุญาตให้ ฉะนั้นที่เรากลั้นลมหายใจได้นี้ไม่ใช่เพราะเราเก่ง แต่ว่าเพราะความต้องการของเรา มันอยู่ในขอบเขตที่ธรรมชาติให้เราได้ เท่านั้นเอง

ที่เราหลงว่าเราเป็นผู้บังคับบัญชาอะไรได้ แท้จริงสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยที่สามัญสำนึกและสัญชาตญาณเราคัดค้าน เราอยากจะทำอะไรบางสิ่ง เราคิดจะทำ เราก็ทำแล้วก็ภาคภูมิใจในการกระทำของตัวเอง ใช่ แต่เราทำได้เพราะธรรมชาติอำนวย เพราะมีเหตุปัจจัยพร้อม ถ้าเหตุปัจจัยไม่พร้อม ทำยังไงๆ มันก็ไม่เกิด

อย่างแต่ก่อนหลวงปู่ชาท่านจะอบรมพระเณรว่า อย่าไปตั้งอกตั้งใจว่าความพากเพียร ความขยันจะเป็นเหตุให้เกิดผลดีในการปฏิบัติเสมอไป เพราะเหตุปัจจัยสำคัญคือ**ปัญญา** ความตั้งใจอย่างเดียวไม่พอที่จะทำให้เกิดผลที่ต้องการ ท่านยกตัวอย่าง สมมติว่าชาวบ้านจะไปตกปลา ในสระน้ำหรือในหนองน้ำ ถึงจะขยันมาก นั่งตกปลาตั้งแต่เช้าจนค่ำ ถ้าหนองน้ำนั้นไม่มีปลา มันก็ไม่ได้ปลา จะไปอ้างว่าเราไม่ขี้เกียจขี้คร้าน เราเสียสละความสุขความสบาย ทำด้วยความขยันหมั่นเพียร กรรมอะไรหนอ ทำไมเป็นอย่างนี้ มันก็ไม่ถูกใช่ไหม ไปตกปลาในที่ไม่มีปลา ก็เหมือนเราไปพยายามทำในสิ่งที่เกิดผลไม่ได้

คนจะทำความดี มีเมตตา มีความหวังดี แต่ขาดปัญญา ก็พยายามช่วยคนอื่น แต่ไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้จักคนอื่น ไม่รู้จักว่าต้องทำอย่างไรบ้าง มันจึงจะได้ผล มันเลยผิดหวัง เพราะไม่เข้าใจในกระบวนการที่นำไปสู่ผลสำเร็จ ขาดความเข้าใจ ขาดปัญญา พระพุทธองค์จึงให้เราสังเกตความเปลี่ยนแปลง ตามเหตุตามปัจจัยบ่อยๆ ทำให้เราสามารถสร้างนิสัยใหม่ได้ เพราะนิสัยเก่าไม่ใช่นิสัยดั้งเดิมของจิตใจ มันเป็นแค่ผลของความเคยชิน เคยคิดอย่างนั้นนานๆ บ่อยๆ มันก็เป็นของธรรมดาไป แต่ไม่ใช่ธรรมดาแบบตายตัวแน่นอน

เมื่อสักนานมากแล้ว ๔๐ กว่าปี ทาง บีบีซี มาทำสารคดีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้สัมภาษณ์เป็นคริสต์ถามพระองค์ท่านเรื่อง

ศาสนาว่า ในศาสนาคริสต์เชื่อเรื่องบาปเดิม ว่าอดัมกับอีฟ เป็นคู่แรกในโลก ทำความไม่ดี แล้วก็ทำให้มนุษย์ทั้งหลายทั้งปวงต้องมีจิตเศร้าหมอง เป็นธรรมดาดั้งเดิม ตายตัวตลอดไป เหมือนกับเป็นมรดกตกทอดจากบาปเดิม ผู้สัมภาษณ์ถามว่าศาสนาพุทธเชื่อเรื่องนี้ไหม

ท่านฟังแล้วท่านตอบอย่างแตกฉานมาก ว่าพุทธศาสนาเราไม่เชื่อเรื่อง Original purity คือความบริสุทธิ์ดั้งเดิม ความเศร้าหมองดั้งเดิม หรือบาปดั้งเดิม แต่ถือว่ากิเลสทั้งหลายมันจรเข้ามา ไม่ใช่ของที่ต้องมีแน่นอนที่เราต้องยอมรับ แต่เพราะมีอวิชชา มีเพราะเราไม่เคยปฏิบัติตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ท่านเรียกว่า อริยมรรคมีองค์ ๘ หรือถ้าย่อลงมาก็เป็น ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ฉะนั้นกิเลสทั้งหลายมันไม่ใช่ของดั้งเดิม ที่จริงมันไม่ใช่ มันก็เกิดดับ เกิดดับ แต่เพราะเราดูไม่เป็น เพราะเราไม่สนใจดู เราก็คิดว่านี้เป็นส่วนหนึ่งของตัวเรา เราถือกรรมสิทธิ์ในอารมณ์ต่างๆ ว่าเราคืออารมณ์ อารมณ์คือเรา หรืออารมณ์เป็นของๆ เรา

ตัวอวิชชาอยู่ตรงนี้ ที่เราเรียกว่าเป็นเรา เป็นของเรา แก้ด้วยการดู แก้ด้วยการเฝ้าสังเกตว่าถ้ามันเป็นเรา เป็นของเรา มันต้องอยู่ใต้อำนาจเราซิ แล้วก็ต้องอยู่ตลอดเวลา แต่มันมาก็มาตามเรื่องของมัน มันดับก็ดับตามเรื่องของมัน ที่นี้เราก็สักแต่รู้ว่าเป็นของเกิดดับ ไม่ต้องไปสู้กับมัน ไม่ต้องไปทำอะไรกับมัน

คนเราอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลง แต่ปุถุชนเราจะสนใจมากในเรื่องความเกิดใช่ไหม คือมีอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้น เราก็ตื่นเต้น ชอบ แต่จิตใจจะอยู่ตลอดกระบวนการของสิ่งต่างๆ นี้ไม่ค่อยจะเป็น ไม่สนใจ พอมันเริ่มชักเบื่อกับสิ่งนี้ก็หาของใหม่อย่างอื่น วิ่งไปวิ่งมาอยู่กับของใหม่อยู่ตลอดเวลา เพลินอยู่กับของใหม่ **ในแต่ละวันเราจะมีความพลัดพรากจากอารมณ์วันหนึ่งไม่รู้กี่ครั้ง แต่เราไม่ค่อยได้สังเกต** แต่ถ้าเราสังเกตได้แล้ว พอเราได้สิ่งนี้ไม่นานมันก็ดับไป สิ่งนี้มันก็เปลี่ยนไป สิ่งนี้ก็พลัดพรากไป ความรู้สึกนึกคิดอะไรต่างๆ ก็เปลี่ยนไป มันก็จะเริ่มซาบซึ้งในความเป็นธรรมดาว่าสิ่งไหนเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมดับไปเป็นธรรมดา

การที่เรารับรู้ต่อความดับไป ความพลัดพรากเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน จะทำให้เราคุ้นเคยกับความพลัดพราก เมื่อเกิดความพลัดพรากในเรื่องใหญ่ จิตใจของเราพร้อมพร้อมที่จะรับรู้กับมัน ไม่ตกใจมาก เพราะเป็นเรื่องเดียวที่เราดูทุกวัน เพียงแต่ว่าเป็นกรณีพิเศษ กรณีใหญ่ หรือว่าเป็น**มหาพลัดพราก** พลัดพรากมีทุกวันๆ มีทุกเวลานาที แต่เราไม่ได้สนใจมัน เราดูแต่ของใหม่ที่เกิดขึ้นทดแทน เพราะจิตใจมันอยู่แต่กับของใหม่ ไม่ได้ดู

ความดับไปของของเก่า เราจึงทำใจต่อความพลัดพรากไม่ค่อยจะเป็น แต่ด้วยการยอมดู ยอมรับรู้ ยอมสังเกตบ่อยๆ จนกระทั่งคำว่า **สิ่งใดมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมดับไปเป็นธรรมดา** จะเป็นประโยชน์ เป็นวลีที่มีความหมายต่อเรามากเลย

แล้วจะทำให้เราพร้อม เรียกว่าไม่ประมาท อะไรจะเกิดขึ้น เราก็ไม่แปลกใจ ความเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ บางสิ่งบางอย่างค่อยๆ เปลี่ยน เปลี่ยนในลักษณะที่เราสามารถบอกล่วงหน้าได้เลยว่า วันนี้เป็นอย่างนี้ อาทิตย์หน้าจะเป็นอย่างนั้น อาทิตย์ถัดไปมันก็จะเป็นอย่างนั้น เป็นกระบวนการที่ชัดเจน แต่บางสิ่งบางอย่างช่วงแรกเปลี่ยนเร็ว แต่พอนานๆ เข้า การเปลี่ยนมันก็ช้าลงๆ บางสิ่งบางอย่างช่วงแรกเปลี่ยนช้าๆ ตอนหลังก็เปลี่ยน ฉะนั้นการศึกษา การเรียนรู้เรื่องความเปลี่ยนแปลงให้เป็นประสบการณ์ตรง จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เรามีความพร้อม มีความไม่ประมาทในทุกๆ เรื่อง

อาตมาก็ได้พูดไว้ว่าธรรมชาติก็เก็บภาษีความรัก **ภาษีความรักก็คือความเศร้าความโศก** เช่นในกรณีที่คนไทยหรือว่าทุกคนที่อยู่ในเมืองไทย ไม่ใช่เฉพาะคนที่เกิดในเมืองไทยเท่านั้น เศร้ามากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตไป เรายิ่งรักมากเราก็ยิ่งต้องเศร้ามาก **รักมากก็ต้องเสียภาษีมาก** แต่สำหรับผู้ที่มุ่งการปฏิบัติธรรม เข้าใจในความเป็นธรรมดาของความเปลี่ยนแปลง ธรรมดาของความพลัดพรากพร้อมกับความโศกเศร้านั้น ก็มีปัญญารู้ว่าก็ต้องเป็นอย่างนั้น เป็นธรรมดาของชีวิตของคนทุกคน มันต้องเป็นอย่างนี้เอง ในความเศร้าก็มีการ**ปลงธรรมสังเวช**ไปด้วย

แล้วเมื่อเวลาผ่านไปความเศร้าค่อยอ่อนลง แต่ความรู้สึกความคิดที่เป็นบุญกุศลก็เพิ่มขึ้น ในความคิดถึงพระองค์ท่าน กลายเป็นการระลึกถึงคุณงามความดี ระลึกถึงบุญคุณ เราก็จะมีความตั้งอกตั้งใจว่า สิ่งใดที่ท่านสั่งสอน สิ่งใดที่ท่านขอร้อง สิ่งใดที่ท่านฝากไว้กับพวกเรา เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของประเทศเรา เราจะต้องพยายามทำตาม ด้วยความจงรักภักดี ด้วยการบูชา บูชาท่าน ด้วยการปฏิบัติ

พระพุทธเจ้าแสดงความจริงใจ ไม่ใช่ด้วยคำพูดแต่ด้วยการกระทำ พระพุทธองค์ต้องการให้เราบูชาคุณ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยการปฏิบัติ เราจะบูชาคุณของผู้ที่มีพระคุณ เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เหมือนกัน เมื่อพระองค์ท่านมีพระคุณ เราต้องตอบแทนพระคุณในการทำสิ่งที่ดีที่ควร สิ่งที่เราจะมั่นใจว่าคงจะเป็นที่พอพระทัยของท่าน

ในวันนี้เราก็ได้ฟังธรรมะ ส่วนบุญในการแสดงธรรมที่เกิดขึ้นกับอาตมาในวันนี้และบุญที่เกิดขึ้นจากการฟังธรรมของญาติโยม ขอให้เราทุกคนอุทิศส่วนกุศลนั้น ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอให้พระองค์ท่านได้รับไว้ เพื่อความสุขเพื่อความเจริญในสิ่งดีงามทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ

ที่มา : เทศน์ออกพรรษาที่บ้านบุญ
อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
วันอาทิตย์ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙

บันดาลใจ :

ความภูมิใจของ รปภ. คนหนึ่ง

เครดิตภาพ : https://www.khaosod.co.th

อุทัย ภาเจริญสุข
พนักงานรักษาความปลอดภัย
คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล

"ผมเข้าทำงานเป็นรปภ. มา ๑๘ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ และได้ถวายงาน รับใช้พระองค์ท่าน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จากการคัดเลือก รปภ. ๒๐๐ คน เหลือเพียง ๑๘ คน ถือเป็นความปลาบปลื้มที่สุดในชีวิตที่ได้ทำงานรับใช้พระองค์ท่าน ส่วนหน้าที่ที่ต้องถวายงานพระองค์นั้น คือ เมื่อพระองค์ท่านหรือพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จมาที่อาคาร ผมจะเป็นคนขับลิฟท์ถวายส่งพระองค์ท่าน ไปยังชั้นที่จะเสด็จประทับ

เวลาที่พระองค์ท่านจะเสด็จกลับ ทุกครั้งเมื่อลิฟท์ลงมาถึงชั้นล่าง พระองค์จะตรัสเสมอว่า "ขอบใจนะ" ผมทั้งตื่นเต้นและดีใจ จึงตอบกลับไปว่า "ด้วยเกล้าพระเจ้าค่ะ" ไม่รู้ว่าพูดคำราชาศัพท์ถูกหรือไม่

อีกเรื่องที่ผมซาบซึ้ง และไม่รู้จะตอบแทนพระองค์ท่านได้อย่างไร เกิดขึ้นเมื่อตอนที่ผมขี่จักรยานมาทำงานแล้วถูกรถยนต์ชนจนบาดเจ็บสาหัส แขน ขา และสะโพกหัก ต้องรักษาตัวอยู่ ๙ เดือน พอพระองค์ท่านทราบเรื่อง ได้รับผมเข้าเป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ถือเป็นวาสนาของผมมากที่มีโอกาสรับใช้ใกล้ชิดพระองค์ แม้จะเป็นเพียงพนักงานรักษาความปลอดภัย แต่พระองค์ท่านก็ทรงใส่ใจ และช่วยเหลือเมื่อยามยากลำบาก

เหตุการณ์ที่ผมภูมิใจมากที่สุดที่ชีวิตนี้จะไม่มีวันลืม เกิดขึ้นในคืนหนึ่งเวลาประมาณ ๒๓.๐๐ น. ผมได้ขับลิฟท์ถวายแก่พระองค์ท่านขณะอยู่ในลิฟท์ พระองค์ท่านนำพระหัตถ์มาจับไหล่ผม และตรัสว่า "ได้นอนหรือยัง" ผมตอบพระองค์ท่านไปว่า "ยังพระพุทธเจ้าค่ะ" ถือเป็นเรื่องที่ไม่คาดคิดและฝันมาก่อน ว่าจะได้ใกล้ชิดพระองค์ท่านขนาดนี้ อยากเก็บชุดตัวนั้นเอาไว้ไม่ซักอีกเลย

ครั้งสุดท้ายที่ได้ขับลิฟท์ถวายพระองค์ท่าน คือตอนเข็นพระบรมศพลงมาทางลิฟท์ตัวที่ ๗ จากชั้น ๑๖ ลงมาที่ชั้น บี ๒ ผมใส่ชุดเครื่องแบบ รปภ. เต็มยศพร้อมถุงมือ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เต็มที่ จนเมื่อรถเข็นของพระองค์ท่านเสด็จออกจากลิฟท์ไปนั้น ผมก้มลงกราบและกลับเข้าไปในลิฟท์ ร้องไห้ออกมาทันทีกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ เพราะจากที่เมื่อก่อนถวายงานทุกวัน จนวันนี้วันที่ท่านไม่อยู่แล้ว รู้สึกว้าเหว่ ถือเป็นครั้งสุดท้ายที่ได้ถวายงานรับใช้พระองค์ท่าน โดยหลังจากนี้ ตั้งใจจะเก็บถุงมือที่ถวายงานมาใส่กรอบไว้ให้ลูกหลานได้ดูต่อไป

จากนี้ไปจะนำคำสอนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และจะเป็นคนดีของสังคม คนอื่นอาจมองอาชีพ รปภ. หรือ ยาม เป็นอาชีพสุดท้ายที่จะเลือกเป็นได้ ไม่มีใครชอบ แต่สำหรับผม มีความภูมิใจและถือเป็นเกียรติมาก ที่ได้ทำอาชีพนี้ และได้ใกล้ชิดกับพระองค์ท่าน มันคุ้มและยิ่งใหญ่มากพอแล้ว"

ข้อคิดในวันที่พ่อไม่อยู่

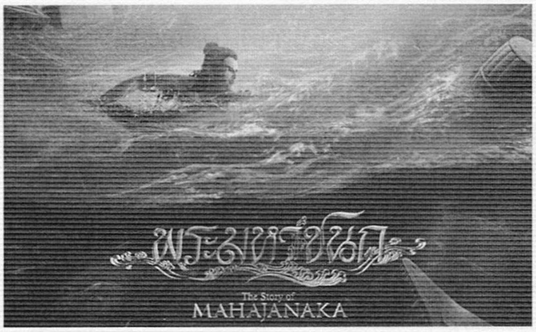
พศิน อินทรวงค์

๑. จากนี้ไปประเทศไทยของเรา จะไม่มีวันเหมือนเดิมอีก อาจมีหลายสิ่งเปลี่ยนไป รอยต่อของคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่อาจชัดเจนขึ้น มันคือการเปลี่ยนผ่านในวันที่พ่อไม่อยู่ ทุกคนมีสิทธิ์เสียใจ และควรเสียใจ ทุกคนมีสิทธิ์กลัว และควรกลัว แต่จงตระหนัก เตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงด้วยสติปัญญา

๒. พ่อคือตัวแทนของความพอเพียง เป็นต้นฉบับของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในวันที่ประเทศไทยกำลังถูกปั่นด้วยกระแสความโลภ จงหยิบภูมิปัญญาของท่านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ จดจำหลอดยาสีฟันของท่านไว้ จดจำการแต่งกายที่เรียบง่ายของท่านไว้ อะไรที่ประหยัดได้จงประหยัด อะไรที่พึ่งพาตนเองได้จงพึ่งพา อะไรที่แบ่งปันได้จงแบ่งปัน เมื่อยืนด้วยลำแข้งตัวเองได้แล้ว เราจะพึ่งพาผู้อื่นน้อยลง

๓. พ่อเป็นผู้มีความเพียรดุจพระมหาชนก ท่านเป็นผู้ว่ายน้ำข้ามมหาสมุทร โดยไม่เคยถามว่าเมื่อไหร่จะถึงฝั่ง ความคิดเช่นนี้ทำให้ท่านทำงานที่ยิ่งใหญ่ได้ ฝากถึงคนไทย อย่าทำงานด้วยตัณหา อย่าขับเคลื่อนชีวิตด้วยความอยากมี

อยากได้ อยากเป็น อย่าให้อำนาจวัตถุบังตาจนไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี จงขับเคลื่อนชีวิตและการงานด้วยฉันทะ ความรัก ความเมตตา ด้วยประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เหมือนที่พ่อเคยทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง

๔. พ่อยืนเคียงข้างคนยากจนเสมอ คนจนอยู่ที่ไหนท่านก็อยู่ที่นั้น ท่านเดินทางบุกป่าฝ่าดงไปเยี่ยมพวกเขาถึงบ้าน เป็นพระราชาผู้อยู่ง่าย กินง่าย ไม่ยึดติดความหรูหรา เมื่อพ่อไม่อยู่แล้ว เราอย่าหลงลืมปณิธานข้อนี้ อย่าทอดทิ้งคนยากจน จงหยิบยื่นโอกาสให้ผู้ด้อยกว่า อย่าใช้ช่องว่างกฎหมายซ้ำเติมและเอาเปรียบผู้อื่น

๕. ไม่มีท่าน เราจะมานั่งทะเลาะกันเหมือนในอดีตไม่ได้ เพราะไม่มีใครที่จะมาห้ามเราได้ ไม่มีใครอีกแล้วที่เราจะเกรงใจ รับฟังเหมือนที่เคยรับฟังท่าน ถ้าทุกฝ่ายไม่คิดถึงข้อนี้ให้มาก ถ้ายังเอาแต่ความคิดตนเป็นใหญ่ ประเทศไทยที่เรารัก ย่อมตกอยู่ในฐานะอันตราย เมื่อพ่อไม่อยู่แล้ว จงรักและถนอมน้ำใจกันให้มากกว่าที่ผ่านมา

๖. สิ่งที่พ่อทิ้งไว้ ไม่ใช่เพียงอิฐ หิน ปูน ทราย แต่เป็นความรู้ขั้นปรีชาญาณ เราอาจรักษาร่างกายท่านไว้ไม่ได้ เพราะนั่นคือกฎธรรมชาติ แต่เราสามารถรักษาภูมิปัญญาของท่านไว้ได้ จงค้นคว้าข้อมูลทางเทคนิคต่างๆ ฝนเทียมเกิดได้อย่างไร กังหันน้ำชัยพัฒนาคืออะไร มันมีความน่าทึ่งยังไงในมิติทางวิศวกรรม การเพาะปลูกโดยไม่พึ่งสารเคมีทำได้อย่างไร การพัฒนาดิน รักษาน้ำ ชุบชีวิตป่าเป็นอย่างไร ทำไมท่านไม่สนับสนุนให้ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำไมท่านจึงส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการห่มดิน ท่านเคยสร้างรากฐานอันใดไว้ให้วงการเกษตรกรรมของชาติ สิ่งเหล่านี้ควรสนับสนุนให้มีการร่ำเรียนกันเป็นระบบ ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย ถ้าเราทำเช่นนี้ได้ภูมิปัญญาที่ท่านคิดค้นมาหลายสิบปีจะไม่สูญหายไปจากสังคมไทย

๗. จากนี้ไปจะมีคนอีกมาก ที่ออกมาแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง อาจมีคนที่ไม่เข้าใจท่านออกมาพูดในสิ่งที่เราไม่ชอบ จงใช้สติ อดทน ไม่โต้ตอบ เหมือนที่ท่านได้กระทำมาชั่วชีวิต พระพุทธเจ้าตรัสไว้เสมอ ไม่เคยมีสันติภาพใด เกิดจากความรุนแรงและคำด่าทอ

๘. พ่อเป็นผู้ค้ำชูศาสนาโดยแท้จริง ไม่ใช่ด้วยคำพูด หรือแค่เม็ดเงินบริจาค แต่ท่านคือผู้พิสูจน์ธรรมะด้วยกายใจ ในฐานะผู้ปฏิบัติธรรม ท่านคือนักภาวนา ที่หาตัวจับยาก เป็นผู้มีอานาปานสติเป็นวิหารธรรม ทำไมพ่อทำงานหนัก แต่ยังมีเวลาภาวนา ทำไมเราทำงานน้อยกว่าท่าน แต่เรากลับอ้างว่าเราไม่มีเวลา สิ่งนี้ต้องคิดให้มาก เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง

๙. พ่อคือครูผู้ยิ่งใหญ่ที่สอนด้วยชีวิตและการกระทำ ชีวิตคือธรรมะ และธรรมะก็คือชีวิต

ที่ตั้งอยู่ในความธรรมดาที่เกิดขึ้นกับเราทุกคน พ่อกำลังบอกเราว่า จงดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท ทำให้ดีที่สุดในวันนี้ จะไม่ต้องติดค้าง ไม่เสียใจในภายหลัง

๑๐. แม้วันนี้พ่อจะไม่อยู่ แต่ขอให้ชาวไทยจงวางใจว่า สถานที่ที่ท่านเดินทางไปนั้นน่าอยู่และงดงามกว่านี้หลายเท่า **ท่านคือพระโพธิสัตว์ผู้ผ่านมาสร้างแสงสว่าง การเกิดของท่านในชาตินี้เป็นการเกิดที่สมศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และเราทั้งหลายควรภูมิใจไปกับท่าน** ท่านคงไม่อยากให้เราคนไทยถูกทับถมด้วยทะเลแห่งความเศร้า อย่าทิ้งหน้าที่ อย่าทิ้งการงาน และสิ่งต่างๆ ที่รับผิดชอบอยู่ จงตั้งสติให้มั่นคง เป็นกำลังสมาธิ เป็นความสว่างเบิกบาน เพื่อน้อมส่งท่านสู่สวรรคาลัย ด้วยหัวใจแห่งความรักของเราชาวไทยทุกคน

เขียนด้วยความรัก สำนึก และบูชา

ท้ายที่สุดแล้ว การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดี
น่าจะเป็นสิ่งที่พระองค์ท่านหวังไว้มากกว่า
เราสามารถตอบแทนบุญคุณพระองค์ท่านได้หลายอย่าง
โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปร่วมแจกของ หรือถ่ายภาพที่พระบรมมหาราชวังก็ได้
เราทำงานให้ดีขึ้น เรามีน้ำใจแก่คนรอบข้างมากขึ้น
เราเลิกพฤติกรรมแย่ๆ เราช่วยเหลือคนไทยและประเทศชาติในด้านอื่นๆ ได้อีกมากมาย
หรือไม่ก็ศึกษาโครงการต่างๆ ของพระองค์ท่าน แล้วช่วยกันสานต่อ
เท่าที่แรงกำลังของตัวเองจะทำได้
แบบนี้น่าจะเป็นการถวายความจงรักภักดีที่ยั่งยืน และมั่นคงกว่า

เราควรหัดปิดทองหลังพระให้มากขึ้น การกระทำสิ่งใดไม่จำเป็นต้องอวดให้โลกรู้เสมอ
เราควรปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำอะไรด้วยสติ และอย่าฟุ้มเฟือยอย่างไร้ประโยชน์

จาก Facebook Page Extraordinary

พระยังอยู่กับเรา

พระผ่านแล้วไม่แคล้ว ดุสิต สวรรค์
บุญส่งพลัน ธ สถิต คู่ฟ้า
บารมีแห่งทศพิธ- ราช ธรรมเฮย
คลุมทั่วไทยทั้งหล้า ซ่านซึ้งผลงาน

พระยังอยู่คู่บ้าน เมืองสยาม
พระเปล่งเกียรติประกายงาม กรุ่นหล้า
พระโอวาทยังตาม โสตอยู่
พระส่องรูปเจิดจ้า แจ่มแจ้งกลางกมล

ทรงฝากชนช่วยป้อง รักษ์ชาติ **พุทธศาสน์**
สามัคคีจักอาจ ก่อเกื้อ
นำพาฝ่ายุทธศาสตร์ ของพ่อ **"พอเพียง"**
เดินต่อยอดโอบเอื้อ อุ่นด้วยคุณธรรม ๑ะ

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำวารสารโพธิยาลัย